

Inventarisatie van de wensen, de behoeften en de problemen van de jeugd in Heemskerk

Amsterdam, 20 mei 1998

Nelleke Hilhorst
Eva Klooster

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	De onderzoeksmethode	3
1.1.1	De onderzoeksmethode: jeugd van 0 tot 9 jaar	4
1.1.2	De onderzoeksmethode: jeugd van 10 tot 23 jaar	4
1.2	Aantallen en percentages	5
1.3	Leeswijzer	6
Deel 1	Kinderen van 0 tot 9 jaar	
1	Kinderen van 0-9 jaar	8
1.1	Inleiding	8
1.2	Situatieschets	8
1.3	Vroegtijdige onderkenning van problemen	9
1.4	Samenwerking	11
1.5	Gesignaleerde aandachtspunten	12
Deel 2	Jeugdigen van 9 tot 23 jaar	
1	Jeugdigen van 9 tot 14 jaar	16
1.1	Vrije tijd	16
1.2	School	20
1.3	Veiligheid en verkeer	20
1.4	Hulp en advies	21
2	Jeugdigen van 14 tot 19 jaar	23
2.1	Vrije tijd	23
2.2	Veiligheid, verkeer en vervoer	30
2.3	School	32
2.4	Werk	33
2.5	Hulp en advies	33
3	Jong volwassenen van 19 tot 23 jaar	36
3.1	Vrije tijd	36
3.2	School	38
3.3	Werk	38
3.4	Veiligheid en verkeer	39
3.5	Hulp en advies	40
3.6	Huisvesting	40
4	Aandachtspunten: beleid voor jeugdigen van 9 tot 23 jaar	42
4.1	Inleiding	42
4.2	Algemene aandachtspunten	42
4.2.1	Het gemis aan ontmoetingsplaatsen	42
4.2.2	Het gemis aan informatie	43
4.2.3	Moeizame omgang tussen (groepen) jeugdigen	44
4.3	Specifieke maatregelen	45
4.3.1	Activiteiten voor specifieke groepen	45
4.3.2	Veiligheid langs de 'uitgaanswegen'	46
4.3.3	Jongerenhuisvesting	46
Bijlage	Overzicht interviews met volwassenen	47

1 Inleiding

De gemeente Heemskerk is bezig met het ontwikkelen van lokaal preventief jeugdbeleid. Dit beleid is gericht op het tot stand brengen van een samenhangend aanbod voor de jeugd. Doel is het tegengaan van lacunes en overlappings in het totale aanbod om te voorkomen dat problemen bij jeugdigen ontstaan en dat bestaande problemen tijdig gesignaleerd en aangepakt worden.

In de voorbereidende fase van het Heemskerkse jeugdbeleid is al veel werk verzet. Augustus 1996 presenteerde het College van Burgemeester en Wethouders een concept-aanpak lokaal preventief jeugdbeleid aan de Raadscommissie WPM. In navolging van de behandeling van de concept-aanpak werd in april 1997 de ontwerp Notitie Jeugdbeleid voltooid. Daarnaast is de situatie van de Heemskerkse jeugd op belangrijke onderdelen in kaart gebracht. De gegevens uit de Omnibusenquête Heemskerk 1995, de Veiligheidsrapportage 1995 en het Regionaal Meld- en Coördinatie functie en de GG&GD bevatten waardevolle informatie.

Ondanks de vele inspanningen op het terrein van het jeugdbeleid, is er nog geen sprake van een gedegen beeld van de jeugdigen in Heemskerk. Met name daar waar het gaat om de beleving en de vraag van de jeugdigen bestaan er nog lacunes. Op vragen als: 'hoe beoordeelt de jeugd het voorzieningenaanbod, is de jeugd bekend met het huidige aanbod, sluit het aanbod aan bij hun wensen en problemen' bestaat nog onvoldoende zicht.

De gemeente Heemskerk hecht veel belang aan de mening van jeugdigen. Met het oog op de onderbouwing van de ontwerp notitie jeugdbeleid, heeft de Raadscommissie WPM de wens uitgesproken meer te weten over de beleving van de jeugd in Heemskerk. Naar aanleiding van deze vraag is besloten om aanvullend onderzoek te laten doen en daarbij de vraagkant, met andere woorden de jeugd, centraal te stellen.

In opdracht van de gemeente Heemskerk heeft onderzoeks- en adviesbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners onderzoek verricht naar de wensen en behoeften van Heemskerkse jeugdigen tussen de 0 en 23 jaar.

Het onderzoek bevat de volgende kernvragen:

- welke wensen en behoeften hebben jeugdigen tussen 0-23 jaar, als het gaat om het aanbod voor deze doelgroep in Heemskerk;
- welke problemen spelen onder jeugdigen van 0-23 jaar.

1.1 De onderzoeksmethode

De gemeente Heemskerk heeft de wens uitgesproken om de vraagkant, dat wil zeggen de jeugd, in het onderzoek centraal te stellen. Het was niet de bedoeling om in dit onderzoek een overzicht te leveren van het aanbod voor deze doelgroep. Met deze wens is rekening gehouden bij de ontwikkeling van de onderzoeksopzet. Dit heeft erin geresulteerd dat de jeugd zelf zo veel mogelijk aan het woord is gelaten.

In de volgende paragrafen staat een toelichting op de gehanteerde onderzoeksmethode.

1.1.1 De onderzoeksmethode: jeugd van 0 tot 9 jaar

De groep 0 tot 9 jarigen vereist een eigen aanpak. Ervaring heeft uitgewezen dat het interviewen van jeugdigen pas zinvol is wanneer zij tenminste de leeftijd van 9 jaar hebben bereikt.

Om informatie te verkrijgen over deze groep kinderen is - na bestudering van het aanwezige schriftelijke materiaal - een drietal interviews gehouden met deskundigen op beleidsmatig en uitvoerend niveau. Ter verbreding en verdieping van de uit de individuele interviews verkregen informatie is vervolgens een groepsinterview georganiseerd. Aan dit groeps gesprek hebben twaalf deskundigen deelgenomen van de gemeente, de Stichting Welzijn, buurthuizen, basisonderwijs, GGD, Thuiszorg, OVG en Opstap (zie overzicht bijlage). In deze gesprekken is een schets van de problemen gegeven, is het aanbod op het gebied van opvoedingsondersteuning in kaart gebracht en is aandacht besteed aan vroegtijdige onderkenning van problemen en de samenwerking tussen de verschillende instellingen en zijn aandachtspunten geïnventariseerd.

1.1.2 De onderzoeksmethode: jeugd van 10 tot 23 jaar

Voor zover het de doelgroep boven de 9 jaar betreft, zijn de jeugdigen de belangrijkste informanten geweest. Er zijn (groeps)interviews gehouden met 107 Heemskerkse jeugdigen. Voorafgaand en tijdens de gesprekken met jeugdigen is met verschillende volwassenen gesproken die in de praktijk met de doelgroep werken (zie overzicht bijlage).

Het onderzoek naar de wens van jeugdigen van 9 tot 23 jaar kent de volgende fasering:

fase 1

Om zicht te krijgen op de reeds beschikbare informatie over de wensen en de problemen van de jeugdigen in Heemskerk is er allereerst een inventarisatie van schriftelijk materiaal gemaakt. De gemeentelijke beleidsnota's, enquêtes, tienerpanels, onderzoeken, cijfermateriaal etc. zijn doorgenomen en geanalyseerd.

fase 2

Op basis van het schriftelijk materiaal en verschillende oriënterende gesprekken met de gemeente komt een voorlopig 'grofmazig' beeld tot stand. Op basis hiervan is een vragenlijst opgesteld ten behoeve van gesprekken met volwassenen die in de praktijk met de doelgroep werken.

fase 3

De eerste oriënterende gesprekken met volwassenen vinden plaats met medewerkers van Buurthuis de Werf, jongerencentrum Donkey Shot, scholengemeenschap de Baandert en de politie. De lacunes in de beschikbare informatie worden besproken, als ook de praktijkervaringen van de geïnterviewden.

De gesprekken met volwassenen dienen in de eerste plaats om het verkregen beeld aan te scherpen en de gesprekken met jeugdigen voor te bereiden.

In de slotfase van het onderzoek zullen de resultaten van de gesprekken met volwassen en jeugdigen nog eens naast elkaar worden gelegd.

fase 4

De volgende stap is de voorbereiding van de interviews met de doelgroep. Om de interviews met elkaar te kunnen vergelijken wordt gewerkt met vragen- c.q. onderwerpenlijsten.

Het samenstellen van de lijst met respondenten vereist zorgvuldigheid. Het

streven is immers om een zo goed mogelijke afspiegeling van de Heemskerkse jeugd te bereiken. Dat betekent dat er onder andere is gelet op de leeftijd, etniciteit, opleiding, vrije tijdsbesteding en woonbuurt van de respondenten.

Om de interviews te kunnen arrangeren is de medewerking gevraagd van verschillende voorzieningen die met de doelgroep te maken hebben. Medewerkers van basisschool De Ark, basisschool De Kariboe, Midden-Kennemerland College (de Berlingh), het Baandertcollege, stichting Buurthuis De Werf, verzorgingstehuis Sint Agnes, stichting Jongerencentrum Donkey Shot, voetbalvereniging Odin en de gemeente hebben de voorwaarden gecreëerd dat de interviews op locatie gehouden konden worden. Dat betekent dat de interviews plaatsvonden op een locatie waar de jeugdigen zelf bezig zijn; de eigen school, buurthuis, sportvereniging en Donkey Shot. Vijf jongeren, drie JWG'ers en twee vroegtijdig schoolverlaters kwamen speciaal naar een locatie om geïnterviewd te worden. De JWG'ers reageerden op het verzoek van hun voormalige werkgever (verzorgingstehuis St. Agnes) om door ons op de oude werkplek geïnterviewd te worden. Twee vroegtijdig schoolverlaters kwamen, na bemiddeling van de voormalige decaan, naar hun oude school.

fase 5

Na de voorbereidende fasen volgen dan uiteindelijk de gesprekken met de doelgroep. Er is gekozen voor kwalitatief onderzoek op basis van diepte-interviews, omdat op deze wijze het beste een beeld verkregen wordt over de door jongeren zelf ervaren problemen en wensen. De meeste interviews zijn gehouden met groepjes van 3 tot 5 personen. Er zijn drie individuele interviews afgenomen. Ook werd twee maal in een klas op een basisschool geïnterviewd. In totaal zijn 20 interviews afgenomen met 107 jongeren. De duur van de gesprekken was gemiddeld 1,5 tot 2 uur.

In alle gesprekken zijn vijf vaste thema's aan de orde gekomen: vrije tijdsbesteding, school, veiligheid en verkeer, advies en hulpvragen. Afhankelijk van de leeftijdscategorie zijn er thema's aan toegevoegd. Met de jeugdigen boven de 18 jaar is bijvoorbeeld ook gesproken over de thema's werk en huisvesting. Naast de vaste onderwerpen hebben de geïnterviewden zelf gespreksonderwerpen aangedragen. Vanzelfsprekend bepalen de respondenten eveneens welk 'gewicht' zij toekennen aan een bepaald gespreksonderwerp.

fase 6

Alle interviews zijn schriftelijk vastgelegd. De enorme hoeveelheid gegevens uit de verslagen zijn vervolgens per terrein geanalyseerd.

Per terrein is gekeken welke wensen en behoeften genoemd worden en door wie dat is gedaan. Daarbij is gelet op de sekse, leeftijd, etniciteit, woonbuurt, opleiding en vrije tijdsbesteding.

Vervolgens is gekeken hoe het zogenaamde 'wensenlijstje' van de jeugdigen zich verhoudt tot de informatie die wij hebben verkregen uit de interviews met volwassenen.

1.2 Aantallen en percentages

De Heemskerkse jeugd van 0 tot en met 23 jaar telt 9567 personen. Dit is 27% van de totale bevolking. Verdeeld over leeftijdscategorieën:

- 0-9 jaar (3813 personen);
- 9-14 jaar (2255 personen);
- 14-19 jaar (2028 personen);
- 19-23 jaar (1473 personen).

Er zijn 57 jongens en 50 meisjes van 9 tot en 23 jaar geïnterviewd. Van hen heeft 20% een allochtone achtergrond. Per leeftijdscategorie is het volgende aantal jeugdigen geïnterviewd:

- 9-14 jaar (53 respondenten);
- 14-19 jaar (38 respondenten);
- 19-23 jaar (16 respondenten).

1.3 Leeswijzer

In deel 1 wordt gerapporteerd over de bevindingen op basis van de gesprekken die gehouden zijn met een groot aantal deskundigen. In dit deel wordt een schets van de problemen gegeven, is het aanbod op het gebied van opvoedingsondersteuning in kaart gebracht, wordt aandacht besteed aan de stand van zaken wat betreft vroegtijdige onderkenning van problemen en is de samenwerking tussen de verschillende instellingen beschreven. Afgesloten wordt met meerdere aandachtspunten die geïnventariseerd zijn tijdens de verschillende besprekingen.

Deel 2 bestaat uit 4 hoofdstukken. In de eerste drie worden de resultaten uit de interviews met de jongeren van 9-14; van 14-19 en van 19-23 jaar beschreven. Deze hoofdstukken kennen de zelfde opbouw, allereerst worden de bevindingen op de terreinen vrije tijd, school, veiligheid/verkeer en hulp en advies besproken. Vervolgens komen de terreinen aan de orde die specifiek zijn voor de betreffende leeftijdscategorie.

In het laatste hoofdstuk worden enkele aandachtspunten beschreven voor het toekomstige gemeentelijk jeugdbeleid voor jongeren van 9-23 jaar.

Deel 1
Kinderen van 0 tot 9 jaar

1 Kinderen van 0-9 jaar

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt op basis van een groot aantal interviews met deskundigen (zie bijlage) een beeld geschetst van de situatie van de kinderen van 0-9 jaar. De lijst met de te interviewen personen is in overleg met de beleidsambtenaar van de gemeente opgesteld.

Naast een algemene -subjectieve- schets van de situatie wordt beschreven op welke wijze eventuele problemen vroegtijdig gesignaleerd worden en welk aanbod er voorhanden is op het gebied van opvoedingsondersteuning. Verder wordt beschreven hoe de samenwerking verloopt tussen de verschillende instellingen. Tenslotte worden meerdere aandachtspunten geformuleerd, die gebaseerd zijn op de interviews met de deskundigen.

1.2 Situatieschets

Er zijn geen harde cijfers beschikbaar op basis waarvan een helder overzicht geboden kan worden van de situatie van kinderen tussen de 0 en 9 jaar in Heemskerk. Dit betekent dat het slechts mogelijk is om een subjectief beeld te schetsen over hun situatie op basis van de ervaringskennis van de bij het onderzoek betrokken deskundigen. Bij het lezen van de volgende schets dient rekening gehouden te worden met deze relativering.

Hoewel het met het grootste deel van de kinderen goed gaat wordt door de betrokkenen wel gesignaleerd dat ze steeds met meer problemen van kinderen (en hun ouders) in deze leeftijdscategorie geconfronteerd worden.

- In het Buurtnetwerk Jeugdhulpverlening wordt - op basis van 40 bijeenkomsten - geconstateerd dat de problemen van jonge kinderen (tot 9 jaar) de laatste jaren zijn toegenomen. De coördinator van het buurtnetwerk stelt dat het keurig aangeharkte tuinpad soms leidt naar een voordeur waarachter veel problemen schuil gaan.
- De coördinator van de peuterspeelzalen merkt dat peuters steeds vaker opvallend gedrag vertonen: ze luisteren slecht en zijn druk. In bijna elke groep zit wel 1 moeilijk kind. Het betreft bijna altijd kinderen uit gezinnen met meer kinderen.
- Degenen die werkzaam zijn binnen het basisonderwijs signaleren dat steeds meer kinderen zich minder goed kunnen concentreren en minder gemotiveerd zijn ten aanzien van het onderwijs. Een toenemend aantal ouders komt ook met vragen over de opvoeding naar bijvoorbeeld de schoolverpleegkundige of de intern begeleider binnen een school. Het valt op dat veel basale zaken uitleg behoeven, bijvoorbeeld dat volle melk vetter is dan halfvolle melk en dat kinderen naast correctie ook behoefte hebben aan complimentjes als ze iets goed doen. Wat betreft het stellen van grenzen wordt veel aan school overgelaten, bijvoorbeeld dat een zak chips voor tussen de middag geen goede voeding is. Daarnaast worden voorbeelden gegeven over het gebrek aan zorg/toezicht. Zoals kinderen van 4 jaar die met een sleutel om de nek zelf naar school gaan, waarbij ze een drukke straat moeten oversteken. Meerdere kinderen zijn vaak moe op school, omdat ze veel te laat naar bed gaan. Over het algemeen wordt er door deze jonge kinderen heel veel televisie gekeken.
- Ook de GGD stelt op basis van een registratie van alle kinderen uit groep 2 dat er steeds meer kinderen met psycho- sociale problemen op school zitten. (rapportage komt per 18 mei 1998 beschikbaar). Een heel voorzichtige schatting komt uit op 30%.

- Vanuit de consultatiebureaus wordt gesignaleerd dat meer kinderen een spraak- taalachterstand hebben. Dit betreft zeker niet alleen allochtone gezinnen. Tot op dit moment hebben de consultatiebureaus nog geen gelegenheid gehad te inventariseren hoe dit komt. Ongeveer 10 - 15% van de kinderen behoeft extra begeleiding.

Voor het beschrijven van oorzaken van deze toenemende problematiek is meer cijfermateriaal nodig. Wel kunnen enkele trends geschetst worden die mogelijk van invloed zijn. Een trend is dat ouders weinig tijd voor hun kinderen hebben en ze de kinderen veelvuldig aan hun eigen lot overlaten (vanwege eigen problematische achtergrond, financiële problemen, criminaliteit, prostitutie, alcohol- en drugmisbruik; en ook het feit dat beide ouders werken). Ze hebben daardoor weinig zicht op wat hun kinderen doen. Ouders hebben moeite met het stellen van grenzen en zien veel door de vingers. De aandacht die ze geven is vaak negatief gekleurd (boos reageren), veel minder wordt gewenst gedrag gestimuleerd. Ook wordt geconstateerd dat het gebrek aan aandacht gecompenseerd wordt door materiële beloning.

In veel gezinnen werken beide ouders of er is sprake van een onvolledig gezin. Er is sprake van een gebrekkige communicatie tussen ouders onderling en richting kind(eren).

Een andere trend is dat er hoger eisen gesteld worden aan kinderen en aan de opvoeding.

1.3 Vroegtijdige onderkenning van problemen

Buurtnetwerk

Inmiddels functioneert er sinds 1992 in het Centrum een Buurtnetwerk Jeugdhulpverlening voor kinderen van 0 tot 12 jaar in Heemskerk. Het doel van het buurtnetwerk is het zo vroeg mogelijk signaleren van opvoedingsproblemen om verdere escalatie te voorkomen en ondersteuning aan betrokkenen te bieden. Daarnaast heeft het netwerk tot doel preventieve activiteiten (ouderavonden, huisbezoeken, opvoedingsondersteuning) te bevorderen en algemene tendensen waar te nemen. Het idee is zo dicht mogelijk bij huis ondersteuning te bieden.

Het buurtnetwerk is een samenwerkingsverband tussen professionele werkers in één buurt die allemaal te maken hebben met ouders en kinderen, te weten de Stichting Welzijnswerk Heemskerk, vier basisscholen, AMW, Buurthuis de Werf, peuterspeelzaalwerk, GGD en consultatiebureau. De leden komen een keer in de 6 weken bij elkaar.

In het buurtnetwerk brengen de diverse instellingen de 'gevallen' meestal anoniem in. Alleen als ouders toestemming geven kan een kind bij naam genoemd worden. Er vindt een bespreking van het gesignaleerde probleem plaats en er wordt een koers uitgezet om het probleem op te lossen. Soms vindt overleg met derden plaats, bijvoorbeeld de leerplichtambtenaar en/of de politie.

Naast cliëntbesprekingen wordt ook aandacht besteed aan het uitwisselen van informatie over elkaars werkzaamheden (ze weten elkaar nu makkelijker te vinden) en het bevorderen van preventieve activiteiten aan de hand van gesignaleerde ontwikkelingen.

Problemen worden nogal eens gesignaleerd als ze al vrij ernstig zijn.

Problemen blijken lang binnenskamers te blijven en kunnen daarom niet snel (genoeg) gesignaleerd worden door het netwerk. Problemen waarmee ze te maken krijgen zijn bijvoorbeeld verwaarlozing, kinderen die veel aan hun eigen lot worden overgelaten, ouders die niet meer weten hoe ze hun kind(eren) aan moeten pakken, problematische ouder-kind relatie en incest. Sinds eind 1997 is er wel een ontwikkeling naar een meer preventieve

werkwijze.

Opvoedingsondersteuning

Opvoedingsondersteuning in de vorm van incidentele adviezen, het organiseren van themabijeenkomsten of cursussen wordt in Heemskerk gegeven door consultatiebureaus, de GGD, peuter- en kleuterleidsters, het sociaal cultureel werk en de afdeling Pedagogische Preventie en Opvoedingsondersteuning van het Orthopedagogisch Centrum Kennemerland (OCK).

Aanbod vanuit het sociaal cultureel werk:

- Worden wekelijks in twee buurthuizen *inloopochtenden* georganiseerd voor ouders met 0-4 jarige peuters. Tijdens deze ochtenden - die goed bezocht worden - is een beroepskracht aanwezig. De ochtenden zijn bedoeld als toeleiding tot de PSZ: de peuters mogen spelen en het is de idee om ouders vast te ontmoeten en eventuele opvoedingsvragen die bij hen leven boven tafel te krijgen.
- Worden enkele keren per jaar *thema-avonden* georganiseerd. Het bereik is ca. 30 ouders per avond. Hiervoor wordt iemand van het OCK of de opvoedwinkel ingehuurd. Tijdens een thema-avond worden lichtere en zwaardere problemen aan de orde gesteld (eet- en slaapproblemen, straf en dergelijke).
- Wordt eens per kwartaal in het buurthuis een (gratis) *opvangspreekuur* gehouden; dit wordt meestal gekoppeld aan een thema.
- Wordt uitgebreide begeleiding gegeven in de vorm van het twee jaar durende programma *Opstap* (voor kinderen van 4 - 6 jaar). Het doel is om kinderen niet met achterstand in groep 3 van de basisschool te laten starten. Ook worden meer algemene opvoedkundige tips gegeven, bijvoorbeeld geef een kind ook positieve aandacht en treedt niet alleen corrigerend op het moment dat het iets niet goed doet. Er is video materiaal voorhanden dat ouders laat zien hoe je zaken kunt aanpakken. In 1997 hebben 36 kinderen (in twee groepen) aan het programma deelgenomen. De coördinator van Opstap raadt aan om een Opstap programma te maken voor Arabisch-taligen. Voor hen is er op dit moment geen aanbod.

Vanuit het OVG:

- *Spel aan Huis*: buurtmoeders die met name allochtone moeders bezoeken en ze laten zien hoe je met een kind speelt en welke mogelijkheden in de wijk aanwezig zijn, zoals het belang van het bezoek aan een consultatiebureau, cursus Nederlandse les. Het bereik is beperkt: aangezien door bezuinigingen nog maar een buurtmoeder werkzaam is hebben het afgelopen jaar 4 gezinnen van dit aanbod kunnen profiteren.

Vanuit de GGD:

- Schoolverpleegkundigen organiseren op de scholen *thema-ochtenden en koffie-ochtenden*. Ze gaan ook de cursus 'opvoeden zó' geven voor ouders van de kinderen van de basisschool, waarin het positief omgaan met je kind centraal staat. Naast belonen wordt ook aandacht besteed aan de grenzen stellende kant: nee zeggen, apart zetten, grenzen stellen etc. Ook gaan ze regelmatig op *huisbezoek*.

Vanuit de Thuiszorg:

- De *consultatiebureaus* hebben als doel het bevorderen, beveiligen en bewaken van de gezondheid en ontwikkeling van kinderen tussen de 0 en 4 jaar. Iedere ouder krijgt bij de geboorte van een kind het zogenaamde groeiboek, waarin vele nuttige tips staan. Ook kunnen ouders gebruik maken van een telefonisch spreekuur, waarin ze heel gericht advies krijgen. Waar nodig is het mogelijk om extra begeleiding te geven van ongeveer 3 keer 1 uur. Het betreft dan meestal slaapproblemen, eet-

- problemen, problemen rond zindelijkheid of grenzen stellen en belonen.
- Daarnaast beschikken ze over een heel uitgebreid pakket aan *folders en brochures* over bijvoorbeeld veiligheid, tandverzorging, slapen, allergie en gedrag.
- Organiseren ze *themabijeenkomsten* over bijvoorbeeld zindelijkheid, de lastige eter, spel en speelgoed en cursussen voor aanstaande ouders.

Vanuit de afdeling Pedagogische Preventie en Opvoedingsondersteuning van het Orthopedagogisch Centrum Kennemerland (OCK):

- Ouders kunnen in de *opvoedwinkels* (samenwerkingsverband met onder andere Thuiszorg, RIAGG, MKD; in Haarlem en Beverwijk) vijf dagen per week terecht voor informatie over de opvoeding en ontwikkeling van hun kinderen. In deze winkels is tevens een gevarieerd aanbod van informatiemateriaal beschikbaar.
- De *opvoedtelefoon* is vijf dagen en drie avonden per week bereikbaar. Het OCK heeft hierbij een coördinerende en uitvoerende rol.
- Een groot aantal *brochures en folders* over bijvoorbeeld spelen, huilen, agressief gedrag, belonen en straffen is te verkrijgen in de Opvoedwinkels.
- Er wordt een *cursussen* aanbod via de opvoedwinkels of op aanvraag verzorgd in de eigen instelling (school, buurthuis, kinderdagverblijf etc.) en verzorgd door een professioneel werker. In de cursussen zijn twee leeftijdsgroepen te onderscheiden: 0-12 en 12-18 jaar. Voorbeelden van cursussen zijn:
 - een goed contact met je kind (kinderen 0-12 jaar);
 - puberteit (12-18 jaar);
 - drukke kinderen.

1.4 Samenwerking

- Binnen het sociaal cultureel werk
Binnen sociaal cultureel werk in Heemskerk wordt sterk buurtgericht gewerkt en gedacht. De laatste jaren is er een omslag gemaakt van aanbodgericht naar meer vraaggericht/marktgericht werken. Voorzieningen zijn voldoende aanwezig, maar de instellingen werken elk sterk op zich en voor zich. Overleg tussen de instellingen vindt incidenteel plaats; een enkele keer werken buurthuizen samen aan één project. Zo werken De Werf en De Schuilhoek samen aan het project van de kindercamping en het project technica-10 voor meisjes.
- Tussen verschillende disciplines
De laatste jaren vindt er langzamerhand meer samenwerking tussen de verschillende instellingen plaats. Hierbij spelen initiatieven als het buurt-netwerk een positieve rol. Door gezamenlijk overleg leert men elkaar en elkaars werkwijze beter kennen en wordt het gemakkelijker om contact op te nemen. Meerdere instellingen hebben recentelijk afspraken gemaakt om informatie uit te wisselen. Dit dient in de praktijk nog wel daadwerkelijk zijn beslag te krijgen.
Zo wordt aandacht besteed aan het verbeteren van de samenwerking tussen het peuterspeelzaalwerk en het consultatiebureau. Het doel van een dergelijke samenwerking is betere signalering van opvoedingsproblemen. Binnen het consultatiebureau is een wijkverpleegkundige contactpersoon voor de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven in haar buurt. Ook de samenwerking tussen de peuterspeelzalen en de basisscholen begint te lopen; gesproken wordt over de overgang van de peuterspeelzaal naar het basisonderwijs.
Er wordt zeer incidenteel samengewerkt tussen de buurthuizen en het onderwijs, terwijl de geïnterviewde kinderwerker een dergelijke

verbinding zeer wenselijk vindt. Naar zijn mening kan in het verlengde van onderwerpen die op school worden behandeld, in het buurtcentrum met hetzelfde onderwerp uitgebreider worden geëxperimenteerd, (bijvoorbeeld over het onderwerp natuur & milieu). Een dergelijke samenwerking is voor beide partijen zeer arbeidsintensief: het komt bovenop het reguliere werk en kost juist extra tijdsinvestering door het nodige overleg en afstemming dat moet plaatsvinden.

Vanuit het buurtbeheerproject zijn door de Stichting Welzijn in samenwerking met drie scholen, kinderpanels georganiseerd, die enorm zijn aangeslagen. De panels, die vier keer bijeenkwamen, gingen in op vragen als Waar spelen kinderen het liefst?, Wat zou je willen dat er in de buurt kwam? Wordt er veel gepest in de buurt? Aan de hand van een stellingenspel zijn plannen met maatregelen geformuleerd.

1.5 Gesignaleerde aandachtspunten

Algemeen

De onderzoekers vinden het wenselijk om meer 'harde' informatie te (laten) verzamelen over de situatie van deze leeftijdsgroep. Het idee bestaat dat de problemen toenemen. Het zou goed zijn om dit beeld te objectiveren aan de hand van cijfermateriaal en te verfijnen.

Regierol gemeente

De gemeente heeft een regisserende rol bij de uitvoering van het lokaal preventief jeugdbeleid. Om deze functie goed uit te kunnen oefenen is het relevant dat belangrijke signalen ook bij de gemeente terecht komen. Geconstateerd wordt dat op beleidsniveau weinig uitwisseling en afstemming plaatsvindt. De deelnemers aan het groepsinterview pleiten voor een klankbordgroep die ieder halfjaar bijeenkomt om nieuwe ontwikkelingen te bespreken en af te stemmen. Gedacht kan worden aan de volgende instanties: gemeente (afdeling welzijn, onderwijs en ruimtelijke ordening), Stichting Welzijn, buurthuis de Werf, politie, HALT, GGD, Thuiszorg en OCK.

Jeugdparticipatie

De kinderwerkers stelt dat de jongeren zelf meer betrokken dienen te worden bij de programmering van het aanbod. Met het werken met kinderpanels zijn positieve ervaringen opgedaan, die verder uitgebouwd dienen te worden.

Opvoedingsondersteuning

Door veel verschillende instanties wordt op het gebied van opvoedingsondersteuning een aanbod gerealiseerd. Het is wenselijk dat de verschillende organisaties hun aanbod meer op elkaar afstemmen. Zo wordt bijvoorbeeld de cursus 'opvoeden zo' door meerdere organisaties gegeven. De respondenten achten het van belang dat het aanbod opvoedingsondersteuning aan te haken bij bestaande initiatieven op buurtniveau (dichtbij huis) door bijvoorbeeld cursussen/thema-avonden in peuterspeelzalen, in buurthuizen en/of op scholen te geven. Het aanbod van het OCK op het gebied van opvoedingsondersteuning wordt als vrij hoogdrempelig ervaren. Gesuggereerd is om een 'opvoedingsbus' in te richten, die naar de ouders toekomt. Ook wordt gepleit voor een aanbod voor Arabisch-taligen.

Samenwerking

Om de samenwerking tussen instellingen verder te bevorderen wordt (door de deelnemers aan het groepsinterview) aanbevolen om voor professionele werkers een preventiegids te ontwikkelen met een duidelijke sociale kaart. Hierin dient een helder overzicht te staan van het aanbod dat de verschillende voorzieningen op het gebied van preventie leveren met relevante

telefoonnummers. Er bestaan reeds gidsen die als basis kunnen dienen (bijvoorbeeld 'Hulp helpt' van de GGD voor jongeren vanaf 12 jaar). Bekeken dient te worden of er een gids voor Heemskerk gemaakt dient te worden of een gids waarin ook het aanbod van de omliggende gemeenten is opgenomen.

Vroegtijdige signalering

- De vroegtijdige signalering van problemen dient verbeterd te worden. Een positieve ontwikkeling is dat inmiddels gewerkt wordt aan het opzetten van een zorgnetwerk (vanuit SO de Zeearend) voor kinderen van 0 tot 4 jaar, waaraan onder meer scholen en de jeugdgezondheidszorg deelnemen. Hierdoor wordt ook de verbinding tussen de jeugdgezondheidszorg en het onderwijs verbeterd. Bekeken dient te worden of de buurtnetwerken de vroegtijdige signalering van problemen van jongeren tussen de 4 en 12 jaar voor hun rekening kunnen nemen of dat de doelgroep 0 tot 9 jaar blijft. De buurtnetwerken dienen dan wel de nadruk op preventie te leggen. Verder is het van groot belang om gezamenlijk algemene tendensen te signaleren.
- Het zou wenselijk zijn om ten minste nog een buurtnetwerk op te zetten in Zuidbroek/Oosterwijk (eventueel in samenwerking met de aangrenzende wijk in Beverwijk). Dit is een duidelijk afgebakend gebied, met een gemêleerde bevolkingssamenstelling met veel problemen. Als eerste actie zou een oriënterende ronde dienen plaats te vinden om de behoefte en het draagvlak vast te stellen. Onbekend is of het participeren in meerdere netwerken voor instellingen als het GGD, het consultatiebureau en het AMW realiseerbaar is. De kosten bedragen ongeveer f 18.000 per jaar, per netwerk.

Knelpunt: gebrek aan vrijwilligers

- Door verschillende instellingen wordt gesignaleerd dat het steeds lastiger is om vrijwilligers te vinden die ondersteuning bieden bij de uitvoering van het werk. Binnen het buurthuiswerk is de laatste jaren door groeiende belangstelling het cursusaanbod vergroot en verbreed, met name voor de kinderen tot 12 jaar. Het aanbod richt zich nu niet meer zozeer op 'wat wil je doen?' maar 'wat wil je weten'. Een uitwerking daarvan is de 'ontdekplek'. De cursussen worden verzorgd door vakkrachten en vrijwilligers. Een knelpunt daarbij is dat vrijwilligers tegenwoordig moeilijk te vinden zijn. Vanuit financieel oogpunt is het niet mogelijk meer vakkrachten in te huren. Een verhoging van de ouderlijke financiële bijdrage is zeker niet wenselijk. Ook de scholen en peuterspeelzalen benadrukken dat het steeds lastiger wordt om vrijwilligers, in dit geval ouders te vinden die (noodzakelijke) ondersteuning bieden.

Peuterspeelzalen

De speelzalen en de kinderdagverblijven hebben een bereik van ongeveer 85% van de kinderen. Daarnaast wordt bij de basiseducatie nog 5% opgevangen. De rest bestaat grotendeels uit kinderen van minder draagkrachtigen (5%). Het zou goed zijn in het kader van het minimabeleid een subsidie voor de laatst genoemde groep te regelen.

Kinderopvang

De kinderen van (met name) allochtone en vluchtelingen moeders die bij het Nova-college onderwijs volgen worden wel opgevangen, maar er wordt gepleit voor een meer professionele kinderopvang. Op dit moment wordt deze opvang door vrijwilligers geleverd. Naast het feit dat hiermee niet tegemoet gekomen wordt aan de normen is het ook juist voor deze groep

kinderen relevant dat ze zo goed mogelijk begeleid worden.

Tussen schoolse opvang

Een belangrijk aandachtspunt is de tussenschoolse opvang van de overblijvers (tussen de middag). Scholen hebben grote moeite met het vinden van ouders die tegen een geringe vergoeding deze taak op zich willen nemen. Een verbetering van de kwaliteit van deze opvang is van groot belang. De groepen zijn te groot, de ruimtes klein, kinderen van alle leeftijden lopen door elkaar en de begeleidende ouders zijn vaak niet voldoende toegerust waardoor het overblijven chaotisch verloopt. Het werken met een continu rooster (korte middagpauze) of het werken met professionele krachten dient overwogen te worden.

Speciaal onderwijs

- De behoefte aan speciaal onderwijs overtreft de vraag: er wordt gewerkt met wachtlijsten.
- Opvang van in ontwikkeling bedreigde kleuters is thans een probleem, omdat deze kinderen daarvoor naar Velsen moeten reizen. De reistijd is lang. Het is de vraag of een dergelijke voorziening in de regio gerealiseerd dient te worden.

Deel 2
Jeugdigen van 9 tot 23 jaar

1 Jeugdigen van 9 tot 14 jaar

Er is gesproken met 53 jeugdigen van 9 tot 14 jaar. Tijdens de voorbereidingen is er naar gestreefd om de interviews op een voor de respondenten vertrouwd terrein te houden. Er zijn groepsinterviews gehouden op basisschool De Kariboe, basisschool De Ark en buurthuis de Werf. Op de Kariboe is een interview gehouden met de leerlingenraad. Bij basisschool De Ark is gekozen voor een aantal gesprekken met leerlingen in dezelfde klas. Ten slotte zijn de meisjes van een van de meidenclubs in buurthuis De Werf geïnterviewd.

De interviews met de 9-12 jarigen hebben een wat speelser karakter dan de interviews met de oudere jeugdigen. De vraagstelling is over het algemeen minder direct en is soms zelfs in spelvorm gegoten. Zo zijn de 9-12 bijvoorbeeld gevraagd om zich in te beelden dat er twee nieuwe leerlingen in de klas komen. Vervolgens zijn de respondenten uitgenodigd om voor de nieuwe leerlingen als gids op te treden in Heemskerk. Na deze inleiding wordt gesproken over onderwerpen als: Waar (in welke buurt/straat) is het leuk, waar is het leuk om te spelen, wat is er niet leuk, waarom niet, etc.

1.1 Vrije tijd

In de verhalen van 9-14 jarigen spelen winkels en winkelcentra een belangrijke rol. Een rondje langs de winkels behoort tot de favoriete uitstapjes na schooltijd. Als wij de 9-14 jarigen vragen om nieuwe leerlingen te begeleiden door Heemskerk, wordt al snel duidelijk dat zij het centrum van Heemskerk het meest aantrekkelijke uitstapje vinden voor nieuwelingen. Een veel gestelde vraag is of de gemeente niet wat meer winkels kan bouwen en of de gemeente het centrum niet gezelliger kan maken.

9 en 10 jarigen

Als we de grote groep 9-14 jarigen in een aantal leeftijdscategorieën onderverdelen zien we verschillen in vrije tijdsbesteding.

Jeugdigen van 9-10 jaar hebben vooral behoefte aan speelvoorzieningen. Op de bestaande kinderspeelplaatsen zien het liefst zo veel mogelijk speeltoestellen. Verder lijkt "spannend spelen" een toverwoord onder de 9-10 jarigen. Uit welke buurt ze ook komen, ze weten allemaal wel plaatsen te noemen waar het kan. Uit de verschillende beschrijvingen blijkt dat het vooral gaat om minder georganiseerde speelplaatsen "waar nog iets valt te ontdekken valt" en maar waar je niet weggestuurd wordt. Wat de 9-10 jarigen betreft moeten speelplekken vooral "ruig" zijn, bijvoorbeeld met bomen waar je hutten kunt bouwen. Een meisje van 9 jaar uit de Muziekbuurt vertelt:

"Het is leuk om in bomen te klimmen, maar de mensen sturen je altijd weg. Als je in de bosjes gaat spelen, komen ze je zoeken en wordt je eruit gehaald en weggestuurd".

Een negenjarige klasgenoot heeft andere "spannende ideeën":

"Ik zou nieuwe kinderen meenemen naar de duinen. Daar kun je onder het prikkeldraad door klimmen. Dat doen wij niet hoor, dat doen andere kinderen. "Of varen in een boot, eruit vallen en dan helemaal onder de modder zitten".

De Wielewaal en Bijelijst behoren tot de categorie spannende speelplaatsen volgens de geïnterviewden van 9 en 10 jaar. Een negenjarige leerling van de Kariboe:

"In de Wielewaal kun je in de buurt van het gasbedrijf goed spelen, er zijn veel bomen, je kunt er skeeleren en je kunt er langs de ramen klimmen".

De 9 en 10 jarigen hebben specifieke wensen als het gaat om buurthuisvoorzieningen. Het mag vooral niet te kinderachtig zijn en de bezoekers mogen niet te jong zijn. Zij zien zich zelf graag met jeugdigen die iets ouder zijn, jongere kinderen lijken bijna een taboe. Een tienjarige leerling van de Ark heeft een idee waar ook zijn klasgenoten enthousiast over zijn:

"Op vrijdagavond disco tussen negen en elf uur voor kinderen tussen de 10 jaar en 15 jaar. Ook weer niet ouder want dan duwen ze je weg".

11 tot 14 jaar

Bij de jeugdigen tussen 11 en 14 jaar speelt ontmoeting van vrienden en vriendinnen na schooltijd een belangrijke rol. Na schooltijd zijn zij regelmatig 'buiten' te vinden maar een echt eigen plek hebben ze niet, vertellen de geïnterviewden. De 11-14 jarigen lijken als groep tussen verschillende voorzieningen en groepen te vallen. De speeltoestellen in speeltuintjes vinden zij vaak te kinderachtig. Tegelijkertijd worden zij door de oudere jeugdigen op weinig plekken getolereerd (zie ook paragraaf 'groepen'). Een trouwe 11-jarige bezoeker van De Werf:

"De speeltuin in de Commandeurs is wel kinderachtig en we worden weggestuurd door oudere jongeren".

Een jongen van 11 jaar vertelt:

"Ik was eens in een buurthuis waar kinderen van 6 tot 12 jaar komen, dat is niet leuk, te kinderachtig (...)"

Een meisje van 13 jaar:

"In het dorp willen wij het liefst een ontmoetingsplek voor jongeren van 12 tot 16 jaar, waar we niet door ouderen worden verdrongen. Misschien wel een overdekte plek".

In de verhalen van de jeugdigen tussen 11-14 jaar noteren wij voor het eerst ook de behoefte aan hangplekken, voet- en basketbalveldjes en uitgaan. Een jongen van 11 jaar:

"Ik vind het basketbalveldje aan de Lessestraat het leukste, daar heb je een basketbalveldje en je hebt er bankjes waar je kunt praten".

Niet alleen hangplaatsen, ook het voormalige buitenzwembad is genoemd als leuke ontmoetingsplaats. De geïnterviewden zijn het er unaniem over eens dat zij graag een nieuw buitenbad willen.

"Als er een zwembad is dan zouden wij er de hele lente en zomer heengaan. Het binnenbad is nu te duur, wel f 6,-, dat is te veel van je zakgeld".

Naast buitenvoorzieningen staat een tienerdisco hoog op de agenda van de 11 tot 14 jarigen. Zij menen dat zij tussen wal en schip vallen als het gaat om uitgaansplekken. Deze groep kan nu op weinig plekken terecht. Geen van de geïnterviewden is op de hoogte van de recent gestarte tienerdisco in Donkey Shot. De tienerdisco in buurthuis De Werf wordt leuk gevonden, maar is er helaas maar eens in de twee weken. En bovendien is de tienerdisco bedoeld voor 14 jaar en ouder, vertelt een dertienjarige bezoeker van De Werf:

"Het leukste zou zijn een jongerenclub met een avonddisco, voor 12 tot 15 jarigen. De Werf heeft eens in de twee weken tienerdisco. De tienerdisco is voor ouderen dan 14 jaar. De kinderdisco is voor kinderen van 8 en 9 jaar. Voor ons zit er eigenlijk niets bij".

Het verenigingsleven neemt met name bij de vrije tijdsbesteding van meisjes een steeds minder belangrijke plaats in (zie paragraaf 'verenigingen'). Dit blijkt onder meer uit een interview met meiden van deze leeftijd in buurthuis De Werf. Ongeveer de helft van de meiden vertelt dat ze na schooltijd meteen naar huis gaan en veel op hun eigen kamer zitten. De anderen vertellen dat zij meestal naar het centrum gaan na school. Hun eerste wens gaat uit naar eigen plek in Heemskerk. Een meisje van 12 jaar:

"Wat ik het liefst zou willen is een ontmoetingsplek voor 12 tot 16-jarigen, waar we niet worden verdrongen, misschien een overdekte plek".

Speelvoorzieningen

Aan alle 9-14 jarigen is gevraagd of zij bepaalde speelplaatsen/straten/buurtten zouden willen veranderen. Hieronder staat een korte impressie van de diverse antwoorden. Over het algemeen hebben deze jeugdigen in de eerste plaats wensen met betrekking tot de speelvoorzieningen in de eigen woonbuurt. Omdat de geïnterviewden woonachtig zijn in alle delen van Heemskerk, is er ook een enorme hoeveelheid straten genoemd waar de geïnterviewden graag iets veranderd willen zien. Het is niet mogelijk om een rangorde op buurtniveau aan te brengen. Alleen de Commandeurs is relatief vaak als leuke speelbuurt naar voren gekomen. De leerlingen van basisschool De Ark en De Kariboe pleiten voor de volgende veranderingen:

Bachstraat : speeltoestellen maken, zijn vaak kapot.

Beneluxlaan : "hondenveldjes" veranderen in veldjes voor kinderen, doelen plaatsen.

Breedweer : in het algemeen meer speelvoorzieningen, zodat dat de jonge tieners niet door de ouderen weggejaagd worden.

Commandeurs : vijver weghalen, op de plaats van de vijver een groot speelveld maken, een apart hondenveldje maken vanwege de overlast van hondendrollen.

Elbestraat : klimrek op speelplaats te kinderachtig en bosjes zijn lastig

Heemstraat : graag speelvoorzieningen, zoals tafeltennistafel, klimrek en een plek om een hut te kunnen bouwen.

Luxemburglaan: meer mogelijkheden om hutten te bouwen.

Maasstraat : speelparkje.

Moezelstraat : schommels en een skatebaan plaatsen.

Sambrestraat : op de speelplaats achter de Sambrestraat meer speeltoestellen plaatsen, "nu staat er alleen een wip en een schommel".

Maar er zijn ook veel leuke speelplaatsen genoemd, zoals:

- de speelplaats aan de Beneluxlaan waar leuke schommels zijn en waar je goed honkbal kan spelen volgens de respondenten;
- Europaplein en het centrum omdat je er snoep en chips kan kopen;
- Het basketbalveldje in de Lessestraat vanwege de leuke bankjes.

Groepen

De grootste klacht van 11 tot 14 jarigen is dat zij last hebben van oudere tieners. Zij hebben het gevoel dat de "ouderen" op de speelplaatsen de baas zijn en hen op ieder moment kunnen wegsturen. Deze klacht horen wij van vrijwel alle 11 tot 14 jarigen, ongeacht de buurt waarin zij wonen.

Ook hebben de geïnterviewden regelmatig het onderwerp discriminatie ter sprake gebracht. Zowel allochtone als autochtone respondenten beschuldigen de andere groep van discriminatie. Circa een vierde van de autochtone respondenten vindt dat allochtone jeugdigen de oorzaak zijn van spanningen tussen de verschillende groepen. Verschillende malen zijn er sterk racistische uitspraken gedaan. De oplossing die de 9-14 jarigen bedenken voor discriminatie en racisme kent vele varianten. Er zijn enkele jeugdigen die vinden dat overlast veroorzakers uit andere groepen het land moeten verlaten, anderen stellen voor om elkaar beter te leren kennen en samen dingen te organiseren, tussen beide meningen zijn vele varianten genoemd.

Verenigingen

De geïnterviewde jongeren van 9 tot 14 jaar zitten vrijwel allemaal op een sportvereniging. Tennis en voetbal staan boven aan. Daarna volgen basketbal, paardrijden en hockey. Slechts drie van de 53 jongeren is geen lid van een vereniging of club (in het buurthuis).

Verkooppunt softdrugs

De discussie rondom het eventueel gedogen van een verkooppunt softdrugs houdt de gemoederen bezig, ook die van jeugdigen tussen 9 en 14 jaar. De jeugdigen hebben het onderwerp van een coffeeshop over het algemeen zelf ter sprake gebracht. Het is een van de onderwerpen die veel emoties los maakt bij de jeugdigen in deze leeftijdscategorie.

Degenen tussen 9 en 12 jaar associëren de coffeeshop met drugsverslaafden en criminaliteit. Het gebruik van softdrugs leidt tot verslaving, vertellen de jeugdigen in deze leeftijdscategorie.

De jeugdigen van 12 en 13 jaar staan wisselend tegenover de komst van een coffeeshop. Enerzijds speelt de angst dat de coffeeshop aanzet tot meer drugsverslaving en anderzijds leeft het idee dat er zonder coffeeshop gewoon op straat gedeald zal worden.

Een meisje van 12 jaar:

"Een coffeeshop is misschien wel goed. Als er op straat gedeald wordt durven mensen niet langs groepjes dealers. Dealers slaan zo maar iemand in elkaar als je iets gek doet".

"Veel jongeren hangen rond bij bankjes. Als er een coffeeshop komt is het wel goed dan hangen ze niet meer rond".

1.2 School

Er is gesproken over de overgang naar het voortgezet onderwijs. Geïnterviewden uit de laatste klassen van de basisschool weten veel te vertellen over de sfeer en de uitstraling van een school. Scholen worden ingedeeld in categorie "leuke scholen" en "asociale scholen waar veel gevochten wordt". Naar de laatste categorie scholen willen de geïnterviewden niet. Bij navraag blijkt dat zij vaak meer weten over de sfeer en de reputatie van een school, dan van het onderwijstype.

Voor het overige hebben de basisschoolleerlingen weinig wensen, behoeften of problemen genoemd op het terrein onderwijs. De indruk zou kunnen bestaan dat de geïnterviewde basisschoolleerlingen zich over het algemeen tevreden voelen op school. Toch willen wij hier geen harde conclusies trekken vanwege het feit dat een groot deel van deze respondenten in de eigen klas is geïnterviewd. Dit kan effect hebben op de mate waarin de respondenten zich vrij voelen te spreken over het onderwijs.

1.3 Veiligheid en verkeer

Onveiligheidsgevoelens worden door de respondenten tussen de 9 en 14 jaar verbonden aan:

- drugs, verslaafden, dealers;
- kinderlokker;
- oudere jongeren.

Het is opmerkelijk dat de geïnterviewden tussen de 9 en 14 jaar een zekere angst delen voor drugs, drugsverslaafden en dealers. Door vrijwel alle respondenten is er op een of andere manier gerefereerd naar plekken die gevaarlijk zijn vanwege de samenshooling van drugsverslaafden en dealers. In de beleving van de meerderheid van deze geïnterviewden zijn er veel drugsverslaafden in Heemskerk. Drugsverslaafden worden beschreven als gevaarlijke mensen, ze zien er raar uit en je moet er niet bij in de buurt komen. Een dertienjarige gaf ons een beschrijving van verslaafden:

"Drugsverslaafden herken je van verre, je ziet het aan de slome kop, zoals die zwerver in het dorp met zijn slippers. Er is ook een flat met allemaal gekke mensen, dat zijn verslaafden die stenen naar je kop gooien".

Er zijn door de respondenten van 9 tot 14 jaar straten en buurten genoemd waar zij zich onprettig voelen. Zo hebben verschillende leerlingen van De Ark, de Elbestraat en de Lippestraat onveilige straten genoemd. Reden is volgens hen de junks en drugsdealers die er rondhangen.

Over het fenomeen kinderlokker weten vooral de geïnterviewden van 9 en 10 jaar wilde verhalen te vertellen. Het is bij dit soort verhalen over het algemeen zeer moeilijk de echte belevenissen van fantasieverhalen te onderscheiden. Wel is duidelijk dat het fenomeen 'kinderlokker', waarschijnlijk als gevolg van berichten in de media, niet alleen indruk maakt, maar tevens angsten inboezemt bij deze jeugdigen.

Oudere jongeren beperken nog al eens de bewegingsvrijheid van de jonge tieners, zo blijkt uit de interviews. Met name de aanwezigheid van groepjes "groten" op speelplaatsjes is van invloed.

Er zijn veel anekdotes verteld die betrekking hebben op het weggejaagd worden door oudere jongeren. De spanningen worden verbaal uitgevochten, geen van de geïnterviewden is geconfronteerd met gewelddadige conflic-

ten. Desalniettemin vertellen verschillende respondenten, met name meisjes, dat zij te bang zijn om langs de groepjes "groten" te lopen. De onderstaande citaten geven schetsen van de belevingswereld van de jonge tieners. Meisje van 11 jaar:

"Er zijn Gabbers in Breedweer, die zijn tussen de 16 en 18 jaar oud. Die roepen hee schatjes als je voorbij komt. Dat is eng. Maar er is ook een vrouw verkracht en er wordt heel veel ingebroken. Breedweer is niet anders dan de andere buurten".

Een meisje van 12 jaar:

"Vlakbij de basisschool staat een verzamelgroepje, ik kan dan niet meer zo maar over straat, want dan doen ze wat. Ze hebben nu ook het kunstwerk beplakt. Gelukkig ken ik ze en ben ik niet meer zo erg bang".

Een jongen van 9 jaar:

"Het allerstomste van Heemskerk vindt ik de scooters op het veldje hierachter (achter basisschool De Ark) ze maken het veld kapot en ze maken herrie, ik wou dat er een speeltuin in de buurt was, dan was het beter".

De geïnterviewden vinden de beste oplossing dat iedere leeftijdsgroep een eigen hangplek krijgt. Meer politiecontrole helpt niet volgens de meeste 9-14 jarigen.

"We klagen nu dat er groten in de speeltuintjes zitten. Maar later gaan wij ook in de speeltuintjes zitten. Als er dan veel politie komt kunnen we dat niet meer doen".

1.4 Hulp en advies

Aan de 9 tot 14 jarigen is de vraag gesteld met wie ze willen praten als ze problemen hebben. Het onderwerp is niet eenvoudig bespreekbaar. De meerderheid vertelt dat zij naar hun ouders gaan met problemen. Naast ouders is de kindertelefoon een veelvuldig geraadpleegde hulp- en raadgever van de geïnterviewden tussen van 9 tot 12 jaar. Zeker de helft van de geïnterviewden weet het nummer van de kindertelefoon uit het hoofd op te noemen. Onderwerpen waarvoor zij de kindertelefoon bellen zijn divers, van liefdesverdriet tot problemen met ouders of school.

Bij sommige problemen of jeugdigen is een gesprek met ouders niet mogelijk. In een van de groepsinterviews vertelt een meisje (als eerste van haar groep) dat zij niet naar haar ouders gaat met problemen. Na haar stellingname beamen vervolgens verschillende andere groepsleden dat zij ook wel eens niet bij de ouders aankloppen. Een meisje van 11 jaar vertelt wat zij wil als ze niet met haar ouders kan praten:

"Als je een probleem hebt wil je naar iemand die je goed kent, die je kan vertrouwen en die het niet doorverteld".

Zo iemand kan het beste werken in een soort kinderwinkel, vinden de meiden van de meidenclub in De Werf. Zij hebben wel ideeën over de problemen en vragen waarmee je bij een kinderwinkel moet kunnen aankloppen.

In een kinderwinkel moet je volgens de meisjes van 11 tot 13 jaar:

- *met iemand kunnen praten als je problemen hebt thuis of op school;*
- *met iemand kunnen praten als anderen je pesten;*
- *alleen met iemand kunnen praten, maar ook samen met een vriendin;*
- *kunnen praten, maar ook informatiefoldertjes kunnen krijgen.*

Een gemeentedag voor de jeugd

Een tiental geïnterviewden is zelf begonnen over de gemeentedag voor de jeugd. Op de toenmalige jonge bezoekers heeft de dag veel indruk gemaakt. Uit de verhalen blijkt het zeker geen saaie dag geweest te zijn. De verwachtingen van de uitkomsten van de dag zijn hoog, misschien wel te hoog. Verschillende geïnterviewden hebben het idee dat de gemeente toezeggingen gedaan heeft die niet zijn nagekomen. De volgende citaten zijn kenmerkend; een meisje van 12 jaar:

"Op de gemeentedag is om een skatebaan gevraagd. De gemeente heeft toen toegezegd, maar er is nog niets gebeurd".

Een tienjarige jongen:

"Een keer moesten wij op een bijeenkomst invullen wat wij willen, wij hebben toen een jeugdhonk ingevuld, maar er is nog steeds niets gebeurd".

De bezoekers van de gemeentedag vinden het prettig dat er aandacht besteed wordt aan hun wensen, maar verwachten wel dat de gemeente snel actie onderneemt. De geïnterviewden zien niet altijd het verschil tussen het polsen van wensen en het doen van toezeggingen. Verder zijn zij er niet op voorbereid dat sommige acties maanden voorbereiding kunnen kosten, na enkele weken raakt het geduld al op vertelt een 13 jarige jongen:

"We hadden wel drie keer naar de gemeente gebeld, pas na drie weken werd er een keer een bankje geplaatst".

2 Jeugdigen van 14 tot 19 jaar

In de leeftijdscategorie van 14 tot 19 jarigen is gesproken met 38 jeugdigen. De interviews hebben plaatsgevonden op het Baandert College, het Midden-Kennemerland College (locatie Berlingh), Donkey Shot, en de voetbalvereniging Odin. In de interviews zijn de volgende thema's aan de orde gekomen: vrije tijd, school, werk, veiligheid en verkeer en hulp en advies. Voor de wensen en behoeften op het terrein vrijetijdsbesteding is door de geïnterviewden de meeste aandacht gevraagd. Wat betreft deze geïnterviewden verdient dit terrein prioriteit bij de inspanningen van de gemeente.

2.1 Vrije tijd

Heemskerk heeft weinig mogelijkheden voor jongeren om bij elkaar te komen. Vooral het 'zo maar' samen komen zonder iets te hoeven is bijna nergens mogelijk. Buiten op straat is dat niet goed mogelijk zonder problemen te krijgen met de buurt of de politie. Dit is het beeld dat de geïnterviewden in de categorie 14-19 jarigen schetsen.

Van de 38 geïnterviewden van 14 tot 19 jaar meent de meerderheid (27) dat het samenkomen op straat een van de minst leuke aspecten van Heemskerk is. Deze respondenten vertellen dat zij na schooltijd en in het weekend regelmatig op straat of op de pleinen zijn te vinden. Vaak gebeurt dit in redelijke vaste groepen. Een 14 jarig meisje vertelt:

"Je gaat vanzelf groepen vormen als er niets te doen is. Wij zaten bijvoorbeeld eerst bij de Collignyschool en toen bij het station, maar je wordt meteen door de politie of de buurt weggestuurd. Een week later zitten wij er dan weer".

Waar ligt nu de oplossing voor de onvrede met betrekking tot het rondhangen? Een hangplaats, een jeugdthunk of een jongerencentrum zijn de meest genoemde oplossingen door de geïnterviewden. Vanzelfsprekend zijn er wel nuances aan te brengen in het behoeftenpatroon van de verschillende groepen en categorieën. In de volgende paragrafen wordt aandacht besteed aan de meest genoemde wensen en behoeften op het terrein vrije tijd.

Voetbalveldjes en een hangplaats?

Om te beginnen denken jongens en meisjes verschillend over de oplossingen. Vrijwel alle jongens (op twee na) en een derde van de meisjes zegt behoefte te hebben aan uitbreiding van recreatiemogelijkheden zoals voetbal- en basketbalvelden. Een zeventienjarige jongen vertelt:

"Het is vervelend dat je niet zo maar op een veldje kunt voetballen met je vrienden, dat is er nergens".

Een ander van 16 jaar:

"Er zijn wel speelplaatjes maar er is niets overdekt en er moeten doelen staan".

De geïnterviewden onder de 17 jaar zien een voetbal/basketveldje het liefst gecombineerd met een 'afdakje' of een hangplek: een plek waar je kunt

schuilen, kunt samenkomen en waar volwassenen geen last van je hebben. Vier jongens uit klas 2 en 3 van de Baandert weten wel wat er moet gebeuren in Heemskerk op dit gebied. Een eigen plek waar je niet constant opgejaagd wordt door de politie is de teneur:

"Wat er leuk is in Heemskerk? Niets eigenlijk, als het regent kun je nergens zitten behalve onder een afdakje bij winkels of thuis. Je wordt binnen 10 minuten weggestuurd door de politie. We willen een plaats waar je mag hangen en zitten. Wij kunnen het zelf bouwen en beheren, wij hebben niemand nodig, alleen een plaats. Er is iets gekomen langs een drukke weg (Bachstraat) met de uitgang precies naar de straat, zodat je vast zit als de politie komt. Of ze plaatsen drie bankjes in een weiland, daar heb je niets aan. Het moet op een neutrale plek staan, dat we binnen kunnen zitten, flipperen en blowen. Wij willen gewoon een jeugdhonk".

In een gesprek met een jongen uit de Muziekburcht komt het volgende naar voren:

"Het jeugdhonk dat ze in de Bachstraat hebben neergezet dat was voor een speciale groep, die kwamen ook niet alleen uit Heemskerk, maar uit verschillende plaatsen. Die jongeren hebben ook mogen meepraten over hoe het eruit ging zien, en nu zitten wij met dat rothok. Het is stom gebouwd, vies, langs een drukke weg, een hondenuitlaatplek (...). Als er een jeugdhonk komt, moeten er voor de oudere jongens begeleiding zijn, dat moet iemand zijn die de buurt kent, anders wordt alles gesloopt".

Een jongerencentrum of café?

De meerderheid van de geïnterviewde meisjes is op zoek naar een iets comfortabelere omgeving dan een veldje met een hangplek. Zij denken bijvoorbeeld eerder aan een jongerencentrum of een café en daarnaast aan een terrasje, een disco, meer bandjes tijdens de braderie, meer winkels en vooral meer gezelligheid in het centrum. In een gesprek met een groepje 16-jarige meisjes van de Baandert werd het volgende gezegd:

"We willen graag iets voor na schooltijd, een plek waar andere mensen zijn, met een tv, een pool, waar je ook iets kan doen, voor jongeren tussen de 14 en de 20 jaar. Overal waar je zit, wordt je weggestuurd en in het winkelcentrum wordt je in de gaten gehouden. De gemeente moet iets doen aan het wantrouwen in de winkels tegen jongeren van onze leeftijd (...) 's Avonds gingen wij eerst naar de dansschool, was leuk, maar daar zijn we nu te oud voor. Er zou een leuke disco moeten komen, met leuke muziek, top-40 en R&B".

En uit een gesprek met vier MAVO-leerlingen van 16 jaar:

"Na school gaan we met een paar vriendinnen een rondje dorp doen. We missen een leuk honk of een leuk café waar je terecht kan in de week-einden of 's avonds. Het moet verschillende openingstijden hebben voor verschillende leeftijdsgroepen. Er moeten aparte avonden voor gabbers komen en rappers komen, anders krijg je misschien vechten".

Een zeventienjarige VWO-leerlinge van de Berlingh vertelt:

"Naar de buurthuisactiviteiten zouden we niet heen gaan, op onze leeftijd ga je niet in je eentje ergens naar toe. Zomers is er buiten niets te doen, ze zouden op het Nielenplein een terrasje kunnen maken, met de kermis is er ook alleen maar een biertent, ze zouden meer bandjes en ter-

rasjes moeten maken, meer gezelligheid (...) Er is ook geen buiten-zwembad meer, daar gingen we vroeger altijd heen in de zomer, dat was gezellig".

Een leeftijdgenote denkt aan meer disco voor de jongeren op straat:

"Op straat zijn er nu allemaal groepjes, je moet wel status opbouwen om erbij te horen. De politie moet de jongeren op straat gewoon met rust laten. Donkey Shot organiseert nu eens in de 2 maanden disco voor 10 tot 16-jarigen, als alle buurthuizen dat nou eens zouden doen".

Op zoek naar een plek om samen te komen hebben circa vijf van de geïnterviewde tieners de Spaanse vereniging ontdekt. Het grootste deel van deze jeugdige bezoekers heeft geen Spaanse achtergrond. Ze bezoeken het centrum dan ook niet vanwege de activiteiten die er georganiseerd worden, maar vanwege de mogelijkheid om er gewoon te kunnen zitten zonder dat je geld hoeft te spenderen. Een jongen en een meisje met een Nederlandse achtergrond vertellen:

"We gaan wel eens bij het Espagnolacentrum zitten, daar staat een tafelvoetbal, zoiets is leuk. En geen verplichte consumptie!"

Lidmaatschap (Sport)verenigingen

Algemene mening: er is genoeg te doen op het gebied van sportverenigingen. Geïnterviewden zijn tevreden over dit aanbod. De MAVO en HAVO-leerlingen zijn vaker lid dan de VBO-leerlingen onder de geïnterviewden. Meisjes en jongens zijn even vaak lid. Maar van de meisjes boven de zestien jaar is er nog maar één lid van een sportvereniging.

Buurten

Over de buurten waar jongerenvoorzieningen moeten komen zijn de geïnterviewden het niet eens. De eigen woonbuurt komt wat de meeste geïnterviewden betreft meestal als eerste in aanmerking voor verbetering. De enige buurt die ook genoemd is door geïnterviewden die er niet wonen is Breedweer. In Breedweer zouden meer hangplaatsen en speelgelegenheden voor de oudere tieners moeten komen is de algemene mening.

Een 15 jarige jongen uit Oosterzij ziet het heel anders:

"In de Commandeurs wonen kakkers, die hebben genoeg speelplaats. In Breedweer en Oosterzij hebben jongeren het het slechtst, daar staan helemaal geen bankjes waar je kunt zitten, die van het Europaplein hebben hun plek al."

Maar het Europaplein is ook niet alles, weet een vaste zeventienjarige bezoeker van het plein:

"In Heemskerk is niets te doen. Je kunt alleen maar buiten zitten, waar je weer wordt weggestuurd. Sommigen gaan de criminaliteit in omdat ze niets te doen hebben. We zitten nu op het Europaplein want daar kan je schuilen. Maar wij zitten liever ergens waar je geen mensen stoort. Zoals zomers bij het Willem Alexanderplantsoen. Nu zouden wij binnen willen zitten waar het warm is, met een barretje en wat muziek."

Groepen

De tieners die vertellen regelmatig 'rond te hangen', doen dat meestal om een vaste groep te ontmoeten. Soms is de woonbuurt een belangrijke bindende factor om een groep te vormen. Maar ook muziekcultuur of etnische achtergrond kunnen een bindmiddel zijn. Met name jongens zeggen veel waarde te hechten aan de loyaliteit naar de eigen groep. Soms

gaat de loyaliteit naar de eigen groep zo ver dat jongens uit andere groepen niet getolereerd worden in de eigen buurt of op een hangplaats en dat er gevochten wordt. Een nuancering: de tieners die vertellen rond te hangen komen allemaal uit verschillende buurten, zitten op verschillende vormen van onderwijs en zijn zowel autochtoon als allochtoon. De jongens die vertellen dat zij geen behoefte hebben aan jongens van andere groepen, troffen wij bij het VBO en MAVO-onderwijs. Van de 16 jongens die wij daar ondervroegen, waren 5 jongens uitgesproken vijandig ten opzichte van andere groepen en distantieerden 4 jongens zich van ieder groepsgebeuren of vijandigheid tussen groepen. De overigen beaamden dat er conflicten tussen groepen spelen, met name buiten de school, maar leken daarin zelf geen actieve rol te (willen) spelen.

Hieronder volgen twee citaten die kenmerkend zijn voor de vijf jongens die zich wél vijandig uitlaten over andere groepen.

Eén daarvan is een autochtone jongen uit de Maer en een fanatiek beschermheer van zijn eigen groep:

"Er moet een jeugdthunk voor 15 en 16 jarigen komen, de eerste die binnen is, daar is het voor. Als de ene groep er zit komen de anderen niet, je kunt beter 30 honken bouwen anders blijft het knokken, je hoort bij de mietjes als je niet knokt, dan pakken ze je elke dag."

Een 17 jarige allochtone jongen die het Europaplein dagelijks bezoekt:

"De meesten hangen maar een beetje, er is vaak niets te doen, ze zijn vaak knetterstoned. Je wil toch een beetje lachen en lol hebben (...). Van het niets doen ga je ook anderen uitschelden. Andere groepen komen er niet echt bij. Durven ze ook niet. Ik vind het zelf ook wel een enge groep, onze groep. Ik zou zelf denk ik ook niet naar het Europaplein gaan als ik uit de Commandeurs zou komen (...). Het zou goed zijn als er iets georganiseerd wordt tegen de verveling."

Zoals gezegd zijn er ook veel gematigde geluiden. Een 16 jarige MAVO-leerling zegt helemaal geen last te hebben van groepen:

"De leerlingen op school gaan goed, geen last van groepsvorming, dat speelt vooral buiten school".

Meisjes

Meisjes lijken zich beduidend minder druk te maken over de 'eigendomsrechten' van een jeugdthunk of hangplek. Wel voorzien zij vaak conflicten tussen jongens. Met name voor conflicten tussen gabbers en rappers. Een zestien jarig leerlinge van de Baandert legt uit wat zij en haar vriendinnen willen:

"We willen een jongerencentrum, maakt niet uit in welke buurt, iedereen is welkom, geen ruzies tussen buurten, sommigen zijn gewoon bang van elkaar zonder elkaar te kennen (...) In een disco kunnen R&B en gabber bijvoorbeeld niet samen, vooral de jongens niet. Voor de verschillende soorten groepen en verschillende leeftijden moet je verschillende openingstijden hebben. Zelf willen ze het liefste R&B en Rap".

Opvallend is dat meisjes eerder geneigd oplossingen aan te dragen voor spanningen tussen tieners. Zo pleiten zij voor het organiseren van meer activiteiten voor allochtonen en autochtonen samen. Daarentegen zetten zij de tieners van verschillende muziekculturen liever niet bij elkaar, maar zien meer in een jeugdthunk met verschillende avonden voor verschillende muziekculturen. Dit laatste is overigens in de ogen van vrijwel alle jongens

ook de beste oplossing voor de conflicten tussen verschillende muziekculturen. Voor de spanningen tussen 'hanggroepen' uit verschillende buurten zijn er noch door meisjes noch door jongens oplossingen geformuleerd. Een hangplek wordt door een buurtgroep toegeëigend en aan deze regel leek niet te tornen. Dan maar beter meer hangplekken, want één hangplek delen behoorde volgens geen van de geïnterviewden tot de opties.

Hoewel de meisjes zich over het algemeen minder met conflicten tussen buurten of muziekculturen bezighouden hebben zij onderling wel spanningen. Twee van de meisjes vertellen dat zij soms vechten. Aanleiding is meestal dat zij zich beledigd voelen door een andere meisje. De voorbeelden die zij noemen betreffen conflicten tussen allochtone en autochtone meisjes. Een allochtoon meisje:

"Nederlandse meisjes worden vaker uitgescholden en ze zijn bangere dan wij. Buitenlandse jongeren schelden en dreigen eerder. Veel allochtone meisjes en jongens zijn vroeger uitgescholden, nu is het een beetje omgekeerd. Misschien helpt het om er in de klas over te praten".

Een 15 jarig autochtoon meisje uit de Mahlerstraat denkt aan oplossingen:

"Als ik geld van de gemeente zou krijgen dan zou ik iets doen dat er hechtere groepen komen, ik zou iets organiseren voor buitenlandse meiden, zodat zij meer met ons samen doen".

Haar 1 jaar oudere vriendin vult aan:

*"Ja, dat ze zich meer aanpassen...
Maar ze zijn het niet eens: "Nee, we wonen samen in een land, dus we moeten meer samenwerken, dat is wat ik wil!"*

Activiteiten voor specifieke groepen?

Het idee van een jeugdhonk of jongerencentrum dat bij de programmering rekening houdt met de verschillende leeftijden en muziekculturen wordt door vrijwel alle jongeren gedeeld. Een avond R&B, een avond rap, een avond gabber, een avond voor 13 tot 16 jarigen, voor 16 en ouder etc.

Over de vraag of er behoefte bestaat aan aparte activiteiten voor specifieke groepen (bijvoorbeeld allochtone meisjes) zijn de meningen verdeeld. Zo vertelt een allochtone leerlinge van de Baandert:

"Er zijn al activiteiten voor moslimmeiden, maar daar gaan wij niet heen. Wij hebben geen behoefte aan speciale activiteiten. Maar voor de meisjes met strenge ouders is het wel heel goed dat het er is".

Sinds een jaar krijgt een groep van ongeveer 20 Turkse meisjes twee avonden per week huiswerkbeleiding in Buurthuis de Werf. De begeleiders zijn van Turkse afkomst. Overeenkomst tussen de deelnemers is dat zij een overwegend strenge religieuze achtergrond hebben. Het is de meisjes over het algemeen niet toegestaan om buitenshuis gemengde activiteiten te ondernemen, om te voorkomen dat zij te makkelijk met het andere geslacht in aanraking komen.

De meisjes hebben veel steun aan de begeleiders en hebben meer inzicht in hetgeen zij op school leren. De cijfers van de deelnemers gaan zichtbaar omhoog, vertelt een 23-jarige begeleidster. Voor de meisjes is het prettig dat zij buitenshuis de onderwijsondersteuning kunnen krijgen die ze thuis missen. De meeste ouders spreken onvoldoende Nederlands en zijn

onvoldoende op de hoogte van het schoolsysteem om hun kinderen voldoende te begeleiden, vertelt een geïnterviewde.

Een niet onbelangrijke bijkomstigheid is dat de meiden nu een plaats hebben waar ze elkaar buitenshuis kunnen ontmoeten en bijpraten. Die behoefte aan ontmoeting en kletsen is bij sommige meisjes zo groot, dat zij meisjes die hard aan het werk zijn storen. Eigenlijk hebben de werkende en de huiswerkmakende meisjes een aparte ruimte nodig, vertelt een 23 jarige Turkse begeleidster. Zij is van mening dat de behoefte van deze categorie jeugdigen groter is dan het aanbod.

De meisjes hebben behoefte aan de mogelijkheid om met alleen meisjes:

- te sporten, bijvoorbeeld een apart fitness-uur;
- te zwemmen;
- uitstapjes naar de film.

Overigens geldt het bovenstaande eveneens voor, weliswaar een kleiner deel van de jongens, die streng opgevoed worden. Net zoals de meisjes zouden zij behoefte hebben aan aparte voorziening, zoals een ontmoetingsruimte en huiswerkbegeleiding.

"Sommige jongens hebben ook behoefte aan extra begeleiding met school, alleen zijn jongens eerder geneigd om op te straat te hangen".

Donkey Shot

Het enige Heemskerkse jongerencentrum Donkey Shot is in de eerste plaats gericht op jongeren boven de 16 jaar. Van de geïnterviewden boven de zestien jaar behoren er 7 tot de vaste kern van Donkey Shot bezoekers. De grote meerderheid van de 38 geïnterviewden van 14 tot 19 jaar is nog nooit in Donkey Shot geweest, maar weet wel waar het centrum ligt. Een enkeling is er wel eens keer naar binnen gelopen en slechts een jongen heeft nog nooit van het centrum gehoord.

Of de geïnterviewden nu binnen geweest zijn of niet, een mening over Donkey Shot hebben ze allemaal wel. De meningen van de kenners en niet kenners lopen sterk uiteen. De kenners zijn enthousiast over de begeleiding, de sfeer onder de vele vrijwilligers (in totaal 60 volgens de begeleiding), de goede sfeer onder de bezoekers, de meidenactiviteiten etc. etc.

Degenen die nog nooit in Donkey Shot geweest voelen zich niet aangetrokken door het type bezoekers, de leeftijd van de bezoekers, de muziek en vooral het (voormalige) verkoop¹ en gebruik van softdrugs. Twee VWO-leerlingen van 15 en 17 jaar en een VBO-leerling schetsen het volgende beeld:

"Daar zitten allemaal hardrockers, wij willen gewoon met bekenden onder elkaar kunnen zitten".

"Het publiek is te oud, alleen alto's en hardrockers en iedereen is nu gewend om ergens heen te gaan, wij willen jongere mensen en top 40. Al zouden ze het opnieuw openen het staat toch verkeerd bekend".

"We hebben in Heemskerk alleen Donkey Shot, maar daar gaan we niet heen, alleen alto's, blowers, het is er een zootje er moet gewoon een ander gebouw voor ons komen met een ander imago, meer top 40".

Verschillende oudere tieners vertellen dat ze Donkey Shot niet mogen bezoeken van hun ouders, vanwege de verkoop van softdrugs. Ook zij zelf noemen de verkoop en gebruik van softdrugs als belangrijkste argument om niet naar binnen te gaan. Zoals gezegd zijn de vaste bezoekers een andere

Noot 1 Sinds 1.1.98 heeft Donkey Shot geen gedoogpunt van softdrugs meer, vanwege de landelijke richtlijnen die de gecombineerde verkoop van alcohol en drugs verbieden.

mening toegedaan. Een 16 jarige VWO-leerling vertelt dat zij sinds kort met haar groepje in het centrum afspreekt. Ze zijn dan wel de jongsten onder de bezoekers, maar het is wel heel gezellig vindt ze.

"Je ruikt er alleen hasj, voor de rest zijn de verhalen overtrokken".

Een ander meisje van 17 jaar heeft ook de gok gewaagd om het centrum binnen te lopen en zit sindsdien in de vaste meidengroep (11 meiden) op de woensdagavond. Samen met de meidenwerkster organiseert deze groep verschillende activiteiten en thema-avonden. Ze vindt het "onwijs te gek" en de meiden beschouwen de meidenwerkster als een soort moeder.

"Op een dag ben ik alleen naar binnen gelopen, ik wou eens weten hoe het was, ik heb nooit een gevoel gehad van wie ben jij? Als je hier naar binnenkomt dan kijkt niemand naar je (...). De laatste tijd is het weer drukker aan het worden in Donkey, het was een tijdje rustig toen er geen softdrugs meer verkocht mocht worden. Vroeger kwamen veel mensen even een wietje halen, iets drinken en dan weer weg. Ik heb liever dat ze binnen zitten dan buiten lopen".

Een groepje allochtone meiden vertelt best geïnteresseerd te zijn in het centrum als de muziek maar veranderde.

"Ik zou wel gaan als er op een avond mijn muziek gedraaid wordt. Mensen weten niet dat het een jongerencentrum is, de meesten denken dat het een coffeeshop is. Veel hebben een verkeerde indruk van Donkey Shot. Ze zouden een krantje moeten hebben waarin staat wat ze doen, als er top 40 muziek wordt gedraaid zou ik wel gaan".

Een verkooppunt softdrugs?

De meningen verschillen als het gaat over het eventueel gedogen van de verkoop van softdrugs in Heemskerk middels een gedoogpunt voor softdrugs ofwel een coffeeshop. De tieners spreken met name over de komst van een coffeeshop. Met uitzondering van de geïnterviewde bezoekers van Donkey Shot, is de meerderheid van de 14 tot 19 jarigen niet op de hoogte van de andere mogelijkheden van verkoop van softdrugs (bijv. verkooppunt zonder zitgelegenheid). Om die reden wordt in deze paragraaf met name ingegaan op de discussie rondom de eventuele komst van een coffeeshop.

Van de 38 geïnterviewden in deze leeftijdscategorie zijn 11 respondenten voor, 12 respondenten tegen en 15 onverschillig over een coffeeshop in Heemskerk. Onder de 'onverschilligen' verstaan wij de jeugdigen die zeggen geen moeite te hebben met de komst een coffeeshop, maar er zelf niet heen willen gaan. De meerderheid van de gebruikers van softdrugs is voor de komst van een coffeeshop. De voorstanders menen dat een coffeeshop de controle op de verkoop van softdrugs verbeterd en het 'thuis dealen' tegengaat.

Een 17-jarig meisje vertelt waarom zij voorstander is van het gedogen van een coffeeshop. Zij laat weten dat zij vanaf haar veertiende jaar geconfronteerd is geweest met gebruikers van allerlei soorten drugs. Soms kwam ze thuis bij huisdealers. Vanaf haar zestiende kwam ze in Donkey Shot. Ze vertelt zelf te blowen en pleit voor de controle op verkoop van softdrugs:

"Ik heb liever dat jongeren binnen zitten, anders bezorgen ze anderen overlast en staan ze allemaal op straat, van mij mag die coffeeshop er komen. Vroeger werd de verkoop in Donkey gecontroleerd, je moest je legitimatie meenemen voor je leeftijd, nu gaan ze allemaal halen bij huis-

dealers. Je hebt best veel huisdealers in Heemskerk, daar je kun je het als twaalfjarige al halen, maar die gasten verkopen van alles, die gaan lekker zitten snuiven waar die jongeren bij zitten, dat heb ik zelf gezien".

De tegenstanders van een coffeeshop menen dat een gedoogbeleid nog steeds gevaaren oplevert voor ongecontroleerd gebruik. Zij uiten onder meer de angst dat het gebruik van softdrugs tot het gebruik van harddrugs leidt en dat een coffeeshop overlast geeft voor de buurt. Een meisje uit 5 VWO legt uit waarom zij geen interesse heeft in softdrugs.

"Iedereen die begint met pillen is ooit begonnen met softdrugs".

De tieners die onverschillig staan tegenover de komst van een coffeeshop zeggen over het algemeen zelf geen softdrugs te gebruiken, maar zien ook geen bezwaren in de komst van een coffeeshop. Een meisje van Turkse afkomst vertelt:

"Wij hebben er niets aan. Als je Moslim bent mag je er toch niet heen, de meisjes zeker niet, er wordt toch over je geroddeld".

Een Turkse jongen vertelt dat hij wel blowt, maar nooit naar een coffeeshop in Heemskerk zou gaan vanwege de controle vanuit de Turkse gemeenschap. Nu gaat hij naar Amsterdam zodat niemand hem kan zien.

2.2 Veiligheid, verkeer en vervoer

Als het gaat om veiligheid brengen de geïnterviewden met name drie onderwerpen ter sprake:

- onveiligheidsgevoelens door conflicten tussen tieners;
- politiegedrag;
- onveilige fietsroutes.

Onveiligheidsgevoelens door conflicten tussen tieners

In paragraaf 'buurten en groepen' is de groepsvorming van tieners besproken. In deze paragraaf zeggen wij kort iets over de gevolgen daarvan voor de (on)veiligheidsgevoelens van de geïnterviewden. Met name de meisjes onder geïnterviewden spreken zeer open over hun onveiligheidsgevoelens. De leerlingen van de Baandert uit groep 2, 3 en 4 vertellen dat zij veel last hebben van conflicten met andere meisjes. De autochtone meisjes onder hen vertellen dat zij veel last hebben van een groepje 'agressieve buitenlandse meiden op school. Een van de meiden uit dit betreffende groepje vertelt ons in een interview dat allochtone leerlingen geleerd hebben om meer van zich af te bijten. Haar vriendin vindt dat de autochtone meiden te snel geraakt zijn:

"We noemen de Nederlandse meiden "kaas", maar dat is toch niet discriminerend bedoeld?"

Opvallend is dat alle geïnterviewde meisjes van het VWO-onderwijs zeggen dat zij zich regelmatig onveilig voelen op straat. Zij vertellen eveneens 's avonds niet de bus te nemen om niet alleen over op straat te hoeven lopen. Ook zeggen zij de zogenaamde rondhanggroepen als zeer bedreigend te ervaren. Een van de geïnterviewde meisjes zegt daadwerkelijk agressief benaderd te zijn door jongeren op een plein. De anderen niet, maar kennen daarover wel veel verhalen van anderen.

Een 16-jarige 5 VWO-leerlinge vertelt:

"Als er een groep jongens staat dan loop ik om, dan trekken ze je van je

fiets of roepen je na of slaan je in elkaar. Die jongeren vervelen zich gewoon, ze willen gewoon wat te doen hebben, 's avonds is er ook niets in het dorp".

Typend is het verschil met de verhalen van de mannelijke klasgenoten van deze meisjes. De meisjes en jongens werden apart van elkaar geïnterviewd. Een klasgenoot uit 4 VWO vertelt dat hij na school veel met allochtone buurtgenoten optrekt en nooit problemen heeft meegemaakt. Op de Berlingh zijn er ook geen problemen tussen allochtonen en autochtonen, meent hij, alleen op de Maarten zouden er problemen zijn. De geïnterviewden jongens uit 5 VWO zeggen nooit last te hebben van andere jongens op straat of ze zelfs niet te zien.

"Rondhanggroepen heb je hier niet zo, vooral in Beverwijk, hier kent iedereen elkaar, wij voelen ons veilig".

Politie

Jongeren die veel op straat hangen vertellen unaniem dat zij zich opgejaagd voelen door buurtbewoners en politie. Omdat er nauwelijks alternatieve hangplekken zijn waar de tieners de buurt **niet** tot last zijn, heeft het opjaagbeleid weinig zin denken de geïnterviewden tieners. Verschillende tieners vertellen er zelfs een sport van te maken om de politie uit te dagen. Een van de tieners uit de groep van het Europaplein vertelt:

"Met minder politie zou het minder knokken zijn, de helft van de jongens doet het alleen maar om de politie uit te lokken. De politie let te veel op stomme dingen, of je je helm op hebt enzo".

Maar er zijn ook momenten dat er meer politie zou mogen zijn. Bijvoorbeeld om iets te doen aan de fietsendiefstal bij het centraal station opperen verschillende tieners.

De oudere tieners die uitgaan in Castricum, Wijk aan Zee en Uitgeest zeggen zich regelmatig onveilig te voelen. De fietspaden zijn vooral donker en allemaal weten zij verhalen over berovingen die 's nachts plaatsvinden. Twee geïnterviewden hebben zelf problemen gehad tijdens het naar huis fietsen. Een jongen is in elkaar geslagen en een ander is van zijn brommer beroofd. In beide gevallen lagen de aanvallers in de berm te wachten. Een 17-jarig meisje:

"Na het uitgaan kunnen we niet alleen na huis fietsen vanaf Wijk aan Zee en Uitgeest, dat zijn afgelegen en donkere fietsroutes, het zou fijn zijn als je de politie vaker zou zien, dan voelen wij ons veiliger. Ook betere verlichting zou helpen".

Verkeer

Als het over verkeersveiligheid gaat, dan komt de verkeerssituatie in het centrum en bij het Europaplein al snel aan de orde.

"De verkeerssituatie in het centrum is onoverzichtelijk, te weinig onderscheid tussen de stoep en de weg en auto's rijden tegen de richting in."

De klacht over het Europaplein heeft betrekking op de plantenbakken die er geplaatst zijn. De plantenbakken onthouden de fietser van voldoende zicht, vinden kenners onder de tieners.

Het openbaar vervoer

Geen van de geïnterviewden zegt met enige regelmaat gebruik te maken van het openbaar vervoer. Vooral de bus is weinig populair onder de tieners, vanwege de prijs maar vooral vanwege de plaatsing van de haltes. Er zouden te weinig haltes zijn waardoor de loopafstanden te lang zijn en volgens veel meisjes 's avonds daardoor te gevaarlijk.

"Met zo weinig haltes moet ik nog steeds een eng stuk lopen, dan fiets ik liever."

Met betrekking tot de trein is de grootste klacht dat het loket te weinig open is. Alleen tijdens openingsuren is het mogelijk om een groepskorting te krijgen, een aanbod waarvan de tieners graag gebruik maken.

2.3 School

Vrijwel alle geïnterviewde tieners geven aan dat zij willen dat er op school meer informatie te verkrijgen is over drugs, discriminatie en hulpverlening. Zij denken daarbij in de eerste plaats aan het ophangen van informatie-posters (zie ook paragraaf hulp en advies). Maar het zou ook nuttig zijn om sommige onderwerpen vaker in de klas te bespreken.

Een 15 jarige VBO-leerling vertelt:

"Er is wel gesproken over drugs, bij maatschappijleer, dat is goed, die leraar is ook tof, hij is echt bezorgd".

Een ander onderwerp is discriminatie. Bijvoorbeeld hoe gaan allochtone en autochtone leerlingen met elkaar om, wat kan beter, en wat kan je doen als je gediscrimineerd bent. Bijna de helft van de autochtone als allochtone leerlingen zegt zich af en toe wel gediscrimineerd te voelen door een leeftijdgenoot, een leraar of door buurtbewoners. Geen van hen heeft ooit de politie ingeschakeld of kent een Anti Discriminatie Bureau of andere anti-racisme initiatieven.

De tieners op het VBO en MAVO willen graag meer informatie en begeleiding over vervolgonderwijs. De meeste hebben wel informatie gekregen, maar vinden dat het meer mag zijn en vooral met intensievere begeleiding:

"Wij krijgen helemaal geen informatie over scholen en werk enz, of je moet er zelf om vragen. Nu is het te laat, nu ga ik naar het leerling-wezen".

VWO-leerlingen zijn over het algemeen tevreden over de informatie die zij krijgen over vervolgopleidingen. Wel zouden zij meer dan één school willen bezoeken, voordat zij moeten kiezen.

Ook is er gesproken over de omgang met leraren. De meningen hierover zijn zeer uiteenlopend en zijn eerder individueel dan groepsbepaald.

"Leuke leraren" kregen bijvoorbeeld de volgende eigenschappen toegedicht:

- ze kunnen zich inleven in de jeugd van nu;
- hun lessen zijn niet saai;
- ze zijn aardig maar niet te aardig;
- je kan goed met ze praten;
- ze zijn te vertrouwen.

Vertrouwen lijkt een sleutelwoord als het gaat om de omgang tussen leerling en leraar. Verschillende allochtone leerlingen geven aan dat zij soms

gediscrimineerd voelen door een leraar, het betreft dan steeds leraren met wie de communicatie slecht verloopt. Een vijftal meisjes vertelt behoefte te hebben aan vrouwelijke vertrouwenspersonen op school:

"Er zou een vrouwelijke vertrouwenspersoon moeten komen, sommige onderwerpen bespreek je nu eenmaal niet met mannen".

Ten slotte vertellen een aantal leerlingen dat zij meer inspraak op school zouden willen:

"De omgang met leraren is heel goed, alleen jammer dat er geen leerlingenraad is, ik heb samen met een docent dat proberen op te zetten, maar het lukt gewoon niet, het komt er bij de directie niet doorheen".

2.4 Werk

Van de schoolgaande oudere tieners (15-17 jaar) heeft circa 80% een bijbaantje. De grote meerderheid vertelt het baantje 'via via' verkregen te hebben. Volgens deze groep is het vinden van een bijbaantje eenvoudig. Circa 5% vertelt een bijbaantje te zoeken, maar niets te vinden. Deze tieners geven aan dat zij geen kennissen hebben die kunnen helpen met het vinden van een baan.

Niemand van de geïnterviewden tussen 15 en 17 jaar heeft gebruik gemaakt van uitzendbureaus of het Arbeidsbureau. Bij navraag blijkt geen van hen op de hoogte te zijn van het bestaan van het Jeugd Werk Garantieplan (WiW).

Ondersteuning of informatie over het vinden van werk wordt vooral verwacht van de zijde van het onderwijs. Met name VBO-leerlingen hebben aangegeven dat zij van school te beperkte informatie en keuzemogelijkheden krijgen aangereikt als het gaat om werk.

2.5 Hulp en advies

Een kwart van de geïnterviewden kent tenminste één reguliere voorziening op het terrein van jeugdhulpverlening in de regio bij naam en weet deze te vinden. Geen van de geïnterviewden van 14 tot 19 jaar heeft verteld ooit zelf met de jeugdhulpverlening in aanraking te zijn geweest. Verschillende meisjes geven aan af en toe de kindertelefoon te bellen.

Een 16-jarig meisje:

"Als je problemen hebt kan je met je ouders praten, alleen dat kan vaak niet, dan met vrienden of vriendinnen, andere familie, of je belt de kindertelefoon. Wij weten niets van jongereninformatie of zo, ze zouden meer posters op moeten hangen met informatie, op school of zo".

Circa de helft van de 14-19 jarigen vindt het prettig als zij op school meer informatie kunnen vinden over hulpvragen. Het ophangen van posters met informatie en met telefoonnummers van 'hulpvoorzieningen' is de meest genoemde wens.

Een vertrouwenspersoon

Naast onbekendheid met de jeugdhulpverlening speelt ook wantrouwen een belangrijke rol. De geïnterviewden in deze leeftijdscategorie vertellen er over het algemeen weinig voor te voelen om hun problemen bij onbekenden neer te leggen. De meest genoemde reden is de angst dat de hulpverlener met de ouders zal gaan praten. Deze angst hebben de geïnterviewde allochtone

tieners in nog sterkere mate uitgesproken.

Toch geven de 14-19 jarigen aan wel behoefte te hebben aan iemand die ze kunnen vertrouwen en waarbij ze aan kunnen kloppen als ze met vragen zitten. Meisjes zijn op zoek naar voorlichting over en hulp bij:

- (ongewenste) zwangerschap;
- incest;
- kinderporno;
- huiselijk geweld.

Meisjes die gebruik maken van de bestaande (meiden)voorzieningen, zoals de meidenclubs in Buurthuis de Werf en Donkey Shot, zijn tevreden als het gaat om hulpvragen: ze vertellen blij te zijn dat zij buitenshuis een uitlaatklep en vraagbaak hebben gevonden voor hun vragen en problemen:

"Als ik problemen heb maak ik soms een afspraak met Moos (meidenwerkster Donkey Shot). Moos houdt eens per week een JIP, een soort spreekuur. Je kan alles aan haar vertellen als je problemen hebt (...). Het praten in de meidengroep helpt ook bij problemen. Dat zouden ze meer bekendheid moeten geven, door foldertjes op scholen".

Van de geïnterviewde 14-19 jarigen kent er slechts één het Jongeren Informatie Bureau (JIB) in Beverwijk. Van de 14-19 jarigen die niet in Donkey Shot komen, is er niet één op de hoogte van het bestaan van een JIP in Donkey Shot. Als wij vragen of zij er alsnog heen zouden gaan is het antwoord ontkennend. De bezwaren die zij hebben om Donkey Shot te bezoeken (zie paragraaf Donkey Shot) gelden hier ook als verklaring. Als er een nieuwe locatie zou komen voor jongereninformatie denkt 70% van deze geïnterviewden daar wel gebruik van te maken, als het nodig is. Maar er zijn wel voorwaarden aan verbonden; er moet schriftelijke informatie aanwezig zijn over heel veel onderwerpen van school, werk, huisvesting tot problemen thuis etc. en je moet er vragen kunnen stellen aan iemand zonder dat anderen je kunnen zien of horen.

Ten slotte hebben zeker 12 oudere tieners gepleit voor meer voorlichting over drugsvoorlichting aan tieners van 13/14 jaar. Een 15-jarige jongen vertelt waarom en hoe hij wil dat er drugsvoorlichting gegeven wordt:

"Dat jongeren experimenteren hou je niet tegen, dat doe je toch. Iedereen is wel bang voor drugs, maar ze doen het toch om erbij te horen, ik ken veel jongens die snuiven en pillen slikken, ze blowen niet eens meer, ze beginnen meteen met snuiven. Maar jonge kinderen weten niets van drugs, de gemeente moet voor informatie zorgen, ervaringsdeskundigen maken veel indruk, maar dan moeten ze wel tegen zo iemand opkijken, het liefst een jongen boven de 18 jaar".

Het idee dat oudere jongeren die ervaring hebben met drugs goede preventieve voorlichting kunnen geven aan jongere doelgroepen is vaker genoemd. Twee oudere tieners vertellen zelf slechte ervaringen te hebben gehad met drugs en zeggen daarom andere daarvoor te willen behoeden. Een 18 jarige jongen:

"Mijn vrienden willen niets anders doen dan zitten, want ze zijn de hele dag stoned. Andere jongens zullen wel sportiever en actiever zijn (...) Ik ben nooit voorgelicht over drugs. Het hangt van de mens af wat voor ervaringen je hebt met drugs. Ik heb de engste dingen meegemaakt, ik ben helemaal geflipt, nu wil er niets meer van weten. Ik zou wel willen vertellen op scholen wat er allemaal kan gebeuren. Er zijn jongeren die

het willen gaan doen, als je die vertelt hoe je je kunt gaan voelen, dan doen ze het niet. Voorlichting helpt, maar alleen harde voorlichting, zoals die voorlichting tegen vuurwerk".

Een jongerenraad?

Aan de 14-19 jarigen is gevraagd of zij bereid zouden zijn om in een jongerenraad zitting te nemen. Ook hier waren de meningen verdeeld. Circa de helft van de geïnterviewden wil actief zijn in een jongerenraad en vindt het leuk om mee te denken over zaken die tieners aangaan.

Degenen, die niet willen deelnemen aan een jongerenraad noemen verschillende redenen:

- na schooltijd liever geld verdienen;
- na schooltijd druk met verenigingen;
- jongeren gaan te snel ruzie maken;
- geen vertrouwen in de gemeente;

Over het vertrouwen in de gemeente heeft een tiental geïnterviewden zich zeer negatief uitgelaten. Meestal naar aanleiding van een contact met de gemeente waar ze meer van hadden verwacht. Of die verwachtingen reëel of te hoog zijn is moeilijk te beoordelen vanuit de positie van de onderzoeker.

De gemeentedag wordt op zich positief beoordeeld, wel moeten de gedane toezeggingen worden nagekomen. Verschillende tieners beweren dat er op die dag toezeggingen zijn gedaan voor een skatebaan die niet is geplaatst.

In grote lijnen verwachten de geïnterviewden tussen 14-19 jaar vooral van de gemeente dat deze iets onderneemt op het gebied van vrije tijdsvoorzieningen en dat er meer ontmoetingsplaatsen voor hun leeftijdscategorie worden gecreëerd.

3 Jong volwassenen van 19 - 23 jaar

De 19 tot en met 23 jarigen zijn op drie verschillende locaties geïnterviewd: verzorgingstehuis Sint Agnes, jongerencentrum Donkey Shot en voetbalvereniging Odin.

Van de 16 geïnterviewden in deze leeftijdscategorie beschikken er tien over een reguliere baan, drie hebben een Jeugdwerkgarantie-plaats, één werkt via het leerlingstelsel, is één persoon schoolgaand en één persoon werkzoekend.

De geïnterviewden van 19 tot en met 23 jaar hebben een duidelijk ander behoeftenpatroon dan de 14 tot en met 18 jarigen. In het vorige hoofdstuk kwam aan de orde dat 14 tot en met 18 jarigen de meeste wensen uiten op het terrein van vrije tijdsbesteding. De doelgroep 19 tot en met 23 jarigen heeft wensen op verschillende terreinen, er is geen sprake van een duidelijke prioriteit op één terrein.

3.1 Vrije tijd

Uitgaan

Als het gaat om vrije tijdsbesteding bij de 19-23 jarigen, gaat het al snel om het gebrek aan uitgaansmogelijkheden in Heemskerk. Vooral in het weekend is er veel te weinig te doen, volgens de geïnterviewden. De vrouwelijke twintigers voelen het meest voor een disco, zij vinden het te gevaarlijk om naar de uitgaansgelegenheden in Wijk aan Zee of Castricum te fietsen. De mannelijke twintigers beschikken in meerderheid over een auto, maar zij bezoeken de uitgaansgelegenheden in de andere plaatsen ook maar weinig. De agressieve sfeer in discotheken is een veel genoemde reden. Uiteindelijk blijven zij in het weekend toch vaak in Heemskerk, maar zeggen daardoor sociale contacten te missen. Deze groep vertelt behoefte te hebben aan een leuk café of jongerencentrum in het dorp. Een twintigjarige jongen:

"In Heemskerk mis je plaatsen waar je mensen van je eigen leeftijd ontmoet en waar ze leuke muziek draaien".

De geïnterviewde jongeren van 19-23 jaar hebben geen behoefte om elkaar op straat of op de zogenaamde hangplekken te ontmoeten. Begrip voor de tieners die op de straat rondhangen hebben zij wel, evenals voor de buurtbewoners die wel eens last hebben van de tieners. Zij zijn het er over eens dat Heemskerk te weinig heeft waar de tieners hun gang kunnen gaan zonder anderen te storen. Een negentienjarige bezoekerster van Donkey Shot meent:

"Donkey is er voor 15 tot 20 jarigen, maar 14 en 15-jarigen komen niet binnen, dus er moet een clubgebouw voor 13 tot 16-jarigen komen, met leuke dingen voor die groep".

Verder zouden verschillende 19-23 jarigen zelf ook nog wel eens 'gewoon op een pleintje een balletje willen trappen' maar daar dat kan vrijwel nergens, naar hun mening.

Donkey Shot

Evenals bij de 14-19 jarigen, zijn meningen van de 19-23 jarigen verdeeld als het gaat om het jongerencentrum Donkey Shot. De jongeren die regelmatig in Donkey Shot komen zijn uitermate tevreden over het centrum. De jongeren die er nooit of slechts een enkele keer zijn geweest hebben verschillende bezwaren tegen Donkey Shot.

De vaste bezoekers prijzen het jongerencentrum onder meer vanwege de goede sfeer onder de bezoekers. Donkey Shot wordt de enige Heemskerkse plek genoemd waar verschillende groepen jongeren goed met elkaar omgaan. Liefhebbers van gabberhouse, rock en 70'er jaren muziek hebben er zonder moeite samen activiteiten georganiseerd, vertellen de vaste klanten. Verder wordt de omgang tussen de bezoekers en de medewerkers prettig gevonden.

De bezoekers vinden het wel jammer dat Donkey Shot in het weekend om twee uur 's nachts moet sluiten. Feestavonden lopen daardoor 'katterig' af, weten de vaste bezoekers. Een 19 jarige over de sluitingstijden:

"Donkey is het enige dat we hier hebben, om 11 uur komen de mensen binnen en om 2 uur wordt je de deur uitgezet, wat gaan we dan doen? Ons vervelen en verder niets, want we hebben geen vervoer".

Ook vinden de bezoekers het onprettig dat er over het jongerencentrum veel vooroordelen bestaan. Zij vertellen er naar uit te kijken dat er weer eens nieuwe jongeren langskomen.

Zoals gezegd komt de mening van de vaste bezoekers en de geïnterviewden die niet in Donkey Shot komen niet met elkaar overeen.

Een 21-jarige jongen die één keer in het jongerencentrum is geweest vertelt:

"Het zijn andere mensen die er komen, dat trekt die muziek aan. Wij willen geen drugs en wij willen ook andere muziek meer rap, hiphop, soul, alles door elkaar In Donkey Shot kijken ze je snel verkeerd aan, ze zoeken ruzie, ze willen je daar niet hebben".

Sport

Over het Heemskerkse sportaanbod zijn de geïnterviewden over het algemeen tevreden. Wel vinden de geïnterviewden leden van de sportvereniging dat zij de buitenvelden een te korte periode mogen gebruiken.

"Het seizoen is nauwelijks begonnen en dan moeten wij al weer ophouden. Clubs in andere gemeenten kunnen veel langer trainen".

De betreffende verenigingsleden pleiten voor een creatiever gemeentebeleid met betrekking tot de sportvelden.

Coffeeshop

Van de 16 geïnterviewden in de leeftijdscategorie 19-23 jarigen zijn er 6 tegen, 6 voor en 4 onverschillig over de eventuele komst van een coffeeshop. De discussie zoals wij die zagen onder de 14-19 jarigen komt terug bij de 19-23 jarigen. De voorstanders van een coffeeshop geloven dat met de komst van een coffeeshop de handel in softdrugs beheersbaar blijft. Een voorstander van 19 jaar:

"Ze schoppen jongeren nu gewoon de straat op om te blowen nu er geen softdrugs meer in Donkey Shot verkocht mogen worden. Maar een coffeeshop is wel beter dan huisdealers; dealers maakt het niets uit wat

ze je verkopen".

Een 22-jarige tegenstander van de coffeeshop meent:

"Laat ze maar het maar thuis doen, wat ze thuis doen moeten ze zelf weten, straks zit jij als niet gebruiker in een coffeeshop en wordt je bij een inval ook opgepakt, daar heb ik geen trek in".

3.2 School

Hoewel de geïnterviewden 19-23 jarigen vrijwel allemaal op een andere vorm van voortgezet onderwijs hebben gezeten (LBO, VBO, MAVO, MTS) komen hun verhalen op één punt overeen. De informatie over vervolgoopleidingen moet verbeteren.

Vijf jongeren vertellen dat zij eigenlijk willen doorleren, maar niet goed weten welke mogelijkheden zij daartoe hebben. Op hun scholen wordt te weinig aandacht besteed aan vervolgoopleidingen. Een 22-jarige werkzoekende vertelt:

"Tijdens mijn koksopleiding deden ze maar wat, ze informeren niet goed, er zijn totaal geen richtlijnen hoe ze ons moeten informeren".

Ook verwachten de geïnterviewden dat binnen het onderwijs meer wordt gedaan om de leerlingen te informeren over hulpinstanties en drugs (zie ook paragraaf hulp en advies). Enkele jongeren vertellen dat zij drugsvoorlichting tijdens maatschappijleer hebben gekregen en zijn daar zeer tevreden mee. Vrijwel alle geïnterviewden jongeren vinden dat de voorlichting op school uitgebreid moet worden.

Niet iedere school heeft een vertrouwenspersoon, vertellen diverse respondenten. Zij noemen dit een groot gemis.

"Op school moet er iemand zijn waar je bij kunt aankloppen, maar ze moeten je weer niet meteen naar het RIAGG doorsturen. Als je ergens mee zit, kan je hier in Heemskerk nergens heen".

3.3 Werk

Jeugd Werk Garantie

Van de geïnterviewden hebben er vijf ervaring met het Jeugd Werk Garantieplan (het tegenwoordige WiW). Drie jongeren hebben nog steeds een JWG-baan. Vier van de vijf hebben in het verleden een half jaar bij het Verzorgingstehuis Sint Agnes gewerkt. Zij zijn tevreden over de begeleiding vanuit het verzorgingstehuis. Voor het overige hebben zij veel andere ervaringen en werkplekken meegemaakt. De een is inmiddels al toe aan de vierde JWG-plek en wil het liefst altijd JWG'er blijven, de ander heeft na een half jaar al genoeg van de werkervaringsplaatsen. Uit de vijf verschillende verhalen distilleren wij een tweetal opvallende gelijkenissen:

- de behoefte aan een intensieve begeleiding;
- de wens om werkzaam te zijn op het terrein van de eigen vooropleiding.

De behoefte aan intensieve begeleiding heeft met name betrekking op de relatie met de JWG-consulenten. Gemeente Heemskerk heeft twee consulenten in dienst. Het wordt erg belangrijk gevonden dat de consulent regelmatig langs komt op de werkplek. De afspraak is dat dit eens per week gebeurt, maar in de praktijk komt het neer op eens per half jaar, menen de jongeren. Een 21-jarige JWG'er:

"Het is de belofte die iemand maakt, dat ie langs komt, ik heb niet zo zeer begeleiding nodig, maar wel puur voor het idee dat je je verhaal bij iemand kwijt kan. Bijvoorbeeld dat je kan vertellen dat je saai werk hebt gekregen".

De behoefte aan een werkervaringsplek in het verlengde van de eigen vooropleiding is door alle geïnterviewde JWG'ers genoemd en is voor twee meisjes tijdelijk² in vervulling gegaan. Degenen die niet de gewenste JWG-plaats kregen toegewezen zijn verontwaardigd daarover.

Een meisje van 19 jaar:

"Ik snap niet waarom er geen passender JWG-banen gezocht worden. Je hebt niet voor niets op school gezeten, laat jongeren dan ook leren. Ik heb administratie gedaan, zet mij dan op een plek dat ik bij kan leren. En wat krijg ik? Plee's schoonboenen in een bejaardenhuis"

Werk zoeken

Over werk zoeken is de helft van de geïnterviewden gematigd positief. Deze groep heeft een baan in de bouw, het vervoer, Hoogovens en het winkelbedrijf. Zij hebben deze banen via school en via kennissen gevonden, maar hebben het gevoel dat ze voor het overige weinig ondersteuning hebben gekregen.

"Het Arbeidsbureau heeft niet geholpen, je moet het gewoon zelf doen; het zit trouwens niet eens in Heemskerk".

Twee jongeren zijn zeer negatief over hun kansen op de arbeidsmarkt. Eén daarvan, een vrouwelijke huisschilder, vertelt dat zij alleen via het leerlingstelsel werk kan krijgen omdat de reguliere werkgevers een vrouw in dit beroep niet zouden zien zitten. Een 21 jarige jongen vertelt al twee jaar werkloos te zijn en denkt zelf dat hij geen werk vindt omdat hij geen netwerk heeft.

De 19-23 jarigen zijn unaniem voorstander van een Jongeren Informatie Punt In Heemskerk, waar vragen gesteld kunnen worden over werk (zie paragraaf hulp en advies).

3.4 Veiligheid en verkeer

Het openbaar vervoer wordt nauwelijks tot niet gebruikt door de geïnterviewde 19-23 jarigen. Als de bus goedkoper zou zijn en vooral op meer plaatsen zou stoppen, zouden zij dat wel doen.

"Ik ga nooit met de bus, het is te duur en de haltes liggen te ver bij elkaar vandaan. De verbindingen zijn slecht, je moet vaak zo lang wachten dat je nog sneller bent met de fiets."

Nu komt het er op neer dat de meeste jongeren fietsen totdat zij genoeg gespaard hebben voor een auto. Van de 16 geïnterviewde 19-23 jarigen beschikken er 9 over een auto, dit zijn overigens allemaal mannen. De vrouwen onder de respondenten vertellen soms niet uit te gaan, omdat zij moeten fietsen naar de naburige steden. De fietsroutes daarheen ervaren zij als te donker en te bedreigend.

Noot 2 Duur van een werkervaringsplaats is een half jaar.

3.5 Hulp en advies

De gemeente zou extra ondersteuning moeten geven aan jongeren die met vragen zitten. Buiten het JiP in Donkey Shot is er in Heemskerk geen voorziening waar specifiek jongeren naar toe kunnen met hun vragen en problemen. Een jongen van 22 jaar:

"Als je problemen hebt ga je ook niet zo maar naar de huisarts, zo iemand moet je wel vertrouwen".

Met name onder de jongeren die Donkey Shot niet bezoeken bestaat er wel behoefte aan een plek waar jongeren terecht kunnen met hun vragen. Het Jongeren Informatie Punt (JIP) in Donkey Shot is alleen onder de bezoekers van het jongerencentrum bekend.

Een 19 jarig meisje:

"De gemeente heeft mij en mijn ouders nooit ondersteund. Ik ging niet meer naar school en mijn moeder kreeg een proces verbaal. De leerplichtambtenaar was trouwens wel heel aardig. Maar de gemeente moet jongeren veel meer ondersteunen, veel jongeren zitten met vragen, bij Balie 6 helpen ze je te weinig".

Een 21-jarige jongere:

"Het zou al helpen als je wist waar je naar toe moest met je problemen over het vinden van werk, een opleiding, een huis, of het invullen van papieren. Veel hebben daar toch moeite mee (...) als ze een Jongeren Informatie Punt hebben moet je er wel op zaterdagmiddag heen kunnen, anders moeten wij er vrij voor vragen en dan werkt het niet".

Naast de behoefte aan een Jongeren Informatie Punt buiten Donkey Shot willen jongeren graag een jongereninformatieboekje over de gemeente Heemskerk, met informatie over de voorzieningen op verschillende terreinen. Bij navraag blijkt dat circa de helft van geïnterviewde 19-23 jarigen niet weet naar welke instanties zij moeten met hulpvragen. Door de 19-23 jarigen is geopperd om meer aandacht te besteden aan drugsvoorlichting. Ook is het van belang dat jongeren met problemen en vragen zich kunnen richten tot een vertrouwenspersoon. Een 19 jarig meisje vertelt:

"Vanaf mijn dertiende heb ik het alleen moeten doen, zonder mijn ouders en wat ga je dan doen? Dan ga je experimenteren, ik heb alles geprobeerd, nu blow ik alleen nog maar en steeds minder, daar ben ik erg trots op. Ze zouden betere voorlichting moeten geven over drugs, door iemand die je vertrouwt".

3.6 Huisvesting

Als er een terrein is waar de geïnterviewden van 19-23 jaar hun zegje over willen doen is het wel het terrein van de huisvesting. Op twee jongens na (met een 'goed inkomen' volgens eigen zeggen) zijn alle 19-23 jarigen ontevreden over het Heemskerkse huisvestingsbeleid ten aanzien van jongeren. De voornaamste klachten zijn het tekort aan betaalbare, geschikte jongerenhuisvesting en het feit dat jongeren te veel bij elkaar worden gehuisvest. Een meisje van 19 jaar:

"Ze proppen alle jongeren in de Beethoven, de Borenbalerstraat en de Eurotom. In de Eurotom zitten allemaal gebruikers, ik wil dat niet. Stop mij maar bij de bejaarden, ik heb met bejaarden gewerkt, ik vond het

geweldig".

Een jongen die in ploegendienst werkt vertelt over het Eurotom:

"In de Eurotom is er altijd lawaai, ook 's nachts is er harde muziek, dat is een ramp als je 's thuis komt van laat werken. Het liefst woon ik in een rustige buurt waar niet te veel jongeren wonen".

Over de huidige jongerenhuisvesting zijn de geïnterviewden bovendien niet tevreden vanwege de te kleine ruimten. Slechts één jongen vertelt geen problemen te hebben met de oppervlakte van zijn appartement. De anderen vinden de jongerenhuisvesting te benauwend. Een deel van hen noemt de jongerenhuisvesting dé reden dat zij thuis blijven wonen totdat zij een huis kunnen kopen. Overigens zeggen alle geïnterviewde 19-23 jarigen niet te willen verhuizen uit Heemskerk en omstreken.

4 Aandachtspunten: beleid voor jeugdigen van 9 - 23 jaar

4.1 Inleiding

In de volgende paragrafen staan verschillende aandachtspunten voor het Heemskerkse jeugdbeleid ten behoeve van jeugdigen van 9 tot en met 23 jaar. Basis voor de aandachtspunten zijn in de eerste plaats de interviews met 107 Heemskerkse jeugdigen. De geïnterviewde jeugdigen hebben veel meer informatie gegeven over hun wensen, behoeften en problemen dan in dit kader verwerkt kan worden. In de afzonderlijke hoofdstukken is de informatie per terrein uitgebreid aan de orde gekomen. Ten behoeve van dit hoofdstuk is de informatie gebundeld en zijn de meest voorkomende wensen, behoeften en problemen en vooral ook de door jeugdigen genoemde oplossingen op een rij gezet.

Voor drie onderwerpen is door alle geïnterviewde jeugdigen aandacht gevraagd, te weten: een eigen ontmoetingsplek, informatiegebrek en de problemen rondom de omgang met andere jongeren. Deze onderwerpen behoren tot de algemene aandachtspunten voor het Heemskerkse jeugdbeleid. Het hoofdstuk sluit af met een aantal specifieke aandachtspunten.

4.2 Algemene aandachtspunten

4.2.1 Het gemis aan ontmoetingsplekken

Een grote meerderheid van de geïnterviewden heeft moeite met de mogelijkheden die Heemskerk biedt op het gebied van vrije tijdsbesteding. Aan het sportaanbod ligt het niet, dit is ruimschoots voldoende volgens de geïnterviewden. Het probleem zit bij de mogelijkheden tot vrijblijvende ontmoeting, zoals een hangplaats, een jeugdthuis, een jongerencentrum of een café. Vrijwel alle jeugdigen³ boven de 10 jaar geven aan dat zij een eigen ontmoetingsplek c.q. ruimte missen.

Momenteel gebruiken veel tieners de straat, de pleinen en de speelplaatsen als ontmoetingsplaats. Het rondhangen als tijdverdrijf hoort ook een beetje bij deze leeftijdscategorie. Dit verloopt echter niet ideaal. Omwonenden klagen met regelmaat bij de politie over overlast van samenscholende jeugd. De tieners vertellen regelmatig door de politie 'weggejaagd' te worden. Zij voelen dat veel volwassenen hen lastig vinden en hebben daar op hun beurt last van. Velen hebben het gevoel dat er in Heemskerk nergens plaats voor hen is. Een enkeling zegt zo vaak weggejaagd te worden, dat het bijna een sport wordt om de politie uit te dagen.

Bij de ontwikkeling van het Heemskerkse jeugdbeleid wordt uitgegaan van een positieve visie op de jeugd. Deze visie gaat uit van het creëren van kansen en wil voorkomen dat jeugdigen alleen vanuit het overlastaspect benaderd worden. Uitgaande van de informatie verkregen uit de interviews constateren wij dat beleidsvoornemens en praktijk nog niet overal in evenwicht zijn. Met name op het gebied van vrije tijdsbesteding worden jeugdigen nog te veel vanuit de overlastkant benaderd. Ook de jeugdigen zelf ervaren dat zij als overlastveroorzakers gezien worden en missen vertrouwen dat voor hen een volwaardige plaats is ingeruimd. Het grootste knelpunt ligt bij de groep tussen de 14 en 18 jaar. Deze groep is te oud

Noot 3 Slechts drie jeugdigen hebben verteld dat zij geen behoefte hebben aan een ontmoetingsruimte buitenshuis.

voor het tienerwerk, zij voelen zich vaak te jong en niet thuis bij het huidige Heemskerkse jongerenwerk en zijn nog niet allemaal zo mobiel dat zij uitwijken naar andere gemeenten.

Het is aanbevelingswaardig om bij de begrotingsvoorbereiding rekening te houden met de noodzaak van uitbreiding van ontmoetingsmogelijkheden. Daarbij kan de prioriteit gelegd worden bij de leeftijdscategorie 14 tot 18 jarigen zonder daarbij voorbij te gaan aan de wensen van de overige leeftijdscategorieën. Een volgende stap kan zijn om de jeugdigen zelf te betrekken bij het maken van eventuele plannen⁴. Het is raadzaam, indien mogelijk⁵, om bij jeugdparticipatie verder te bouwen op de reeds opgebouwde contacten met jeugdigen bij buurtbeheer. Naast jeugdigen en buurtbeheer dienen de gemeente en het tiener- en jongerenwerk een actieve rol te spelen.

De meningen van de geïnterviewden kunnen als basis gebruikt worden voor het vervoltraject. Samengevat hebben de geïnterviewde jonge tieners vooral behoefte aan hangplaatsen en disco-avonden in buurt- of jongeren-centra. De oudere tieners voelen meer voor een café of een jongerencentrum waar je vrijblijvend terecht kan voor een drankje of disco/bandjes in het weekend. De meisjes onder de oudere tieners zouden feestactiviteiten zoals buitenpodia's en terrasjes een verbetering vinden.

4.2.2 Het gemis aan informatie

Tweede overeenkomst tussen de geïnterviewden is de vraag naar uitbreiding van het Heemskerkse informatieaanbod voor de jeugd. Jeugdigen hebben behoefte aan algemene informatie over: drugs, opleidingen, studiefinanciering, beroepen etc.

Bij belangrijke keuzen, zoals de school- en beroepenkeuze, verlangen de geïnterviewden meer advies en vooral intensievere begeleiding vanuit school dan nu het geval is. De behoefte aan informatie over drugs hoort ook in het rijtje thuis. Drugs en de gevaren van drugsverslaving is een thema wat een meerderheid van de geïnterviewden bezighoudt. Ook hier zien zij een informatietaak voor het onderwijs weggelegd.

Verder zien wij een lacune op het gebied van de kennis van het voorzieningenaanbod in Heemskerk en omgeving. Jeugdigen geven zelf aan slecht geïnformeerd te zijn over het voorzieningenaanbod. Zo is er buiten de bezoekers van Donkey Shot geen enkele geïnterviewde op de hoogte van het Jongeren Informatie Punt in Donkey Shot. De jeugdigen weten zich slecht raad met vragen als: waar kan je heen als je problemen hebt thuis, als je ongewenst zwanger bent, als je gediscrimineerd wordt etc.

En dan is er de vraag van jeugdigen naar advies en een luisterend oor, zonder bang te hoeven zijn dat de jeugdhulpverlening onmiddellijk wordt ingeschakeld. Buiten het feit dat de geïnterviewden over het algemeen niet weten bij welke instellingen in de Heemskerkse regio zij kunnen aankloppen, speelt er ook een vertrouwenskwestie. Een onbekende hulpverlener is niet zo maar te vertrouwen.

Met name de oudere tieners laten weten dat zij in Heemskerk een vertrou-

Noot 4 Inmiddels is er een plan van aanpak jeugdparticipatie in voorbereiding, waarin het onderwerp vrije tijdsbesteding en jeugdbetrekken aan de orde zal komen.

Noot 5 Een beperking is dat het buurtbeheer op dit moment nog slechts in twee buurten werkzaam is. Mede in het kader van de ontwikkeling van integraal jeugdbeleid kan uitbreiding naar andere buurten zinvol zijn.

wenspersoon missen waar zij zich tot kunnen richten met problemen die niet makkelijk in vrienden- of familieverband besproken worden. De jongere tieners gebruiken voor dit soort vragen de kindertelefoon, de bezoekers van Donkey Shot zijn meer dan tevreden over de steun die de jongeren/meidenwerkers van het centrum, maar dan blijft er nog een hele groep over die wellicht meer aandacht verdient.

Tijdens de interviews zijn er door de jeugdigen vele creatieve ideeën aangedragen op het terrein van hulp en advies. Zo hebben geïnterviewden ideeën over de informatiebehoeften van de jeugd en hoe men daarin zou kunnen voorzien. Het is raadzaam om bij ontwikkeling van het jeugdbeleid rekening te houden met de oplossingen die jeugdigen zelf aandragen voor hun behoeften en problemen.

Een praktische en verreweg de meest genoemde oplossing is het ophangen van folders op scholen.

Een tweede idee betrof het oprichten van een informatiewinkel voor de jeugd. De jeugdigen hebben duidelijke ideeën over de voorwaarden waaraan de winkel moet voldoen. Hieronder noemen wij nog eens de meest genoemde voorwaarden.

In de informatiewinkel voor de jeugd kun je schriftelijke en mondelinge informatie krijgen over alle onderwerpen die de jeugd bezighoudt, bijvoorbeeld:

- voor jonge tieners informatie over pesten;
- voor de oudere tieners over scholen/opleidingen/beroepen, drugs;
- voor de jongeren over werkzoeken, huisvesting, zwangerschap, drugs.

Een vertrouwenspersoon voor de jeugd is de derde oplossing wat betreft de jeugdigen. Voorwaarde is dat deze persoon er speciaal is voor de jeugdigen. Dat betekent dat jeugdigen er op moeten kunnen vertrouwen dat deze niet onmiddellijk de ouders of de jeugdhulpverlening inschakelt. Ook aan de werkplek van de vertrouwenspersoon hebben de geïnterviewden voorwaarden verbonden. Het gesprek moet in een aparte ruimte gehouden kunnen worden, het is belangrijk dat anderen niet mee kunnen luisteren. De informatiewinkel is als locatie genoemd.

Een ambulante jongerenwerker zou deze functie kunnen vervullen. Tevens kan hij/zij contacten aanknopen en onderhouden met de jongeren op de bestaande en nieuw te creëren 'hangplekken'.

Geïnterviewde dient te worden hoe het Jongeren Informatie Punt binnen Donkey Shot functioneert (hoe vaak wordt er gebruik van gemaakt door hoeveel jongeren, welke vragen komen aan de orde). Duidelijk is dat er behoefte bestaat aan een dergelijke informatiepunt buiten Donkey Shot. Of het bestaande JIP verplaatst dient te worden of dat er een nieuw (extra) punt opgezet dient te worden is afhankelijk van de uitkomst van deze inventarisatie.

4.2.3 Moeizame omgang tussen (groepen) jeugdigen

De geïnterviewde jeugdigen brengen de vrije tijd over het algemeen in vaste groepen door. Een meerderheid van de VWO'ers vertelt met name met schoolgenoten om te gaan, ook buiten schooltijd. In de vrije tijdsbesteding van de geïnterviewde VBO- en MAVO-leerlingen lijken de medeleerlingen een minder grote rol te spelen. Leeftijdgenoten uit de buurt en/of met een zelfde etnische achtergrond zijn daarentegen belangrijker. Zij brengen relatief veel tijd op straat door, meestal in groepsverband. De verschillende groepen zijn niet altijd even tolerant tegenover elkaar. In sommige gevallen

mondt de intolerantie zelfs uit in agressiviteit jegens elkaar.

De geïnterviewden hebben vooral last van de intolerantie die er bestaat tussen jeugdigen met verschillende culturele achtergrond. Zowel allochtone als autochtone jeugdigen vertellen dat zij zich regelmatig gediscrimineerd voelen door andere jeugdigen. Hoewel de problemen tijdens schooltijd schijnen mee te vallen, bestaan er buiten school des te meer spanningen. Er zijn jeugdigen, met name meisjes, die niet langs bepaalde straten of pleinen durven uit angst voor geweld of scheldpartijen.

Ook bij het probleem van de intolerantie tussen groepen is het gewenst niet voorbij te gaan aan de oplossingen die jeugdigen zelf aandragen. In dit geval hebben de geïnterviewden suggesties gedaan om het onderwerp van vooroordelen en discriminatie beter bespreekbaar te maken. Met name in het onderwijs zou er meer aandacht moeten bestaan voor deze problematiek, vinden de geïnterviewden.

De jeugdigen die vertellen dat zij ervaringen hebben met discriminatie en racisme weten niet waar zij heen kunnen met hun klachten. Het lijkt raadzaam om deze vraag op te nemen bij de uitbreiding van het informatieaanbod.

4.3 Specifieke maatregelen

4.3.1 Activiteiten voor specifieke groepen

In Buurthuis de Werf wordt op twee avonden per week huiswerkbegeleiding gegeven. De bezoekers van deze activiteit zijn overwegend meisjes van Turkse afkomst. De begeleiders hebben eveneens een Turkse achtergrond. Uit de interviews blijkt dat de meisjes buiten schooltijd veel behoefte hebben aan extra onderwijsbegeleiding. De ouders kunnen vaak niet in die behoefte voorzien omdat zij onvoldoende Nederlands spreken of omdat zij onvoldoende op de hoogte zijn van het Nederlandse onderwijssysteem. Deelnemers en bezoekers zijn zeer tevreden over de resultaten van de huiswerkbegeleiding. Overigens zouden ook veel jongens van Turkse afkomst extra onderwijsbegeleiding nodig hebben, volgens een geïnterviewde huiswerkbegeleider.

Ook hebben deze jeugdigen behoefte aan ontmoeting buitenshuis. De meerderheid van de bezoekers van de huiswerkbegeleiding groeit op in een tamelijk streng religieuze omgeving. Het is hen vaak niet toegestaan om buitenshuis aan gemengde activiteiten deel te nemen. Dit betekent, met name voor de meisjes, dat zij veel aan huis gebonden zijn. De deelnemers aan de huiswerkbegeleiding hebben laten weten dat zij graag aparte meidenactiviteiten zouden willen.

In de interviews is veel gesproken over de wensen van Turkse meisjes op het terrein van buitenschoolse activiteiten. Het ging dan om de behoefte aan huiswerkbegeleiding en om de mogelijkheid om, gescheiden van jongens, te recreëren: sporten, uitstapjes en gewoon samenkomen.

In hoeverre de Marokkaanse jeugdigen of jeugdigen uit de kleinere groepen minderheden hetzelfde behoeftenpatroon kennen is op basis van de interviews onvoldoende zeker. Er is gesproken met een kleine groep Marokkaanse jeugdigen en enkele Kroatische, Ghanese, Somalische, Antilliaanse, Bosnische en Libanese jeugdigen. Deze groep is te klein om daar algemene uitspraken aan te verbinden. Gezien de ervaringen in andere steden en gemeenten is het raadzaam om ook de behoeften van de Marokkaanse jeugdigen te onderzoeken. Mede omdat de (migratie)achtergrond van

Marokkaanse ouders gedeeltelijk vergelijkbaar is met die van veel Turkse ouders. Duidelijk is wel dat een deel van de ouders van jeugdigen met een moslimachtergrond hun kinderen niet toestaat buitenshuis aan gemengde activiteiten deelnemen.

Buiten het huiswerkbegeleidingsaanbod biedt de gemeente op dit moment weinig mogelijkheden op dit gebied. In overleg met jeugdigen uit de specifieke groepen kan bekeken worden hoe deze lacune opgevuld kan worden.

4.3.2 Veiligheid langs de 'uitgaanswegen'

Op het gebied van veiligheid vragen de oudere tieners en jongeren aandacht voor de fietspaden richting de uitgaansgelegenheden in onder andere Castricum en Wijk aan Zee.

Zij wensen met name betere verlichting langs de paden. Een aantal vrouwelijke respondenten heeft aangeven zich veiliger te voelen als de politie regelmatig in de buurt zou zijn.

De sector Openbare Werken van de gemeente kan in eerste instantie - samen met een groep jongeren - de onveilige plekken in kaart brengen. Bekeken dient te worden welke maatregelen getroffen kunnen worden om de veiligheid op deze plaatsen te vergroten (snoeien van bossages, aanbrengen verlichting, e.d.). De politie kan gevraagd worden om na sluitingstijd van cafés en disco's op de uitgaanswegen te surveilleren.

4.3.3 Jongerenhuisvesting

De Heemskerkse jongerenhuisvesting laat veel te wensen over, vinden de geïnterviewden. Voornaamste klacht is dat de jongeren te veel 'bij elkaar gestopt' worden. Dit zou leiden tot zeer onrustige woonomgevingen, waar jongeren elkaar vooral tot overlast zijn. De geïnterviewden geven aan dat zij het juist prettig zouden vinden om in een rustige buurt te wonen en vinden de integratie met andersoortige buurtbewoners, zoals bejaarden, juist aantrekkelijk. Ook wordt de jongerenhuisvesting te klein en te benauwd gevonden.

De sector Wonen van de gemeente kan de wensen van de Heemskerkse jongeren met betrekking tot huisvesting bespreken met de instanties die woningen bouwen en verhuren.

Bijlage Overzicht interviews met volwassenen

Ten behoeve van de 0 - 9 jarigen

Jan van der Berg	Kinderwerker van De Stichting Welzijnswerk, tevens coördinator van het buurtnetwerk
Gerda Bleeker	Coördinator van het peuterspeelzaalwerk
Karin van der Pas	Coördinator van de afdeling Pedagogische Preventie en Opvoedingsondersteuning van Orthopedagogisch Centrum Kennemerland
Mariët Schoneboom	Beleidsambtenaar van de gemeente Heemskerk
Dorien Vermeulen	Plaatsvervangend hoofd basisschool St. Joseph
Ans van der Linden	Intern begeleidster basisonderwijs Zilvermeeuw
Peter van der Veer	Lid MC voor openbaar onderwijs
Gerry Eussen	Gezondheidsvoorlichter GGD
Christa van Diepen	Schoolverpleegkundige GGD
Sylvia Schouten	Medewerker OVG - voorschoolse periode en coördinator Spel aan Huis
Gönül Güler	Coördinator Opstap
Henk Teunen	Coördinator buurthuis de Evelaer
Fred Schoots	Opbouwwerker Stichting Welzijnswerk Heemskerk
Jeroen Mensink	Divisiemanager Ouder-Kindzorg
Riemke Rip	Intern adviseur medische zaken Thuiszorg

Ten behoeve van de 9 - 23 jarigen

Mariët Schoneboom	Afdeling Welzijnszaken gemeente Heemskerk
Ellen den Boer	Stichting Buurthuis de Werf
Herman van Sambeek	Politie
Rick Severijns	Stichting Jongerencentrum Donkey Shot
Piet Veenstra	Baandert College
Jan Admiraal	Baandert College
Fred Schoots	Stichting Welzijnswerk Heemskerk
Daniel Penroz	Migrantenraad Heemskerk